

S. Elena Francesca Beccaria
S. Maria Manuela Cavrini

— SA —

SVETOM KLAROM
Razmišljanje i molitva

S. Elena Francesca Beccaria
S. Maria Manuela Cavrini

SA SVETOM KLAROM
Razmišljanje i molitva

Zagreb, 1993.

Izvorno izdanje:
CON SANTA CHIARA
Preparando il centenario

© Movimento Francescano - Bologna

S talijanskog preveo:
fra Miljenko Mića Stojić

Lektor:
Božica Veršić

© Vijeće franjevačkih zajednica, Kaptol 9, Zagreb.

Odgovara
dr. fra Mirko Mataušić.

Braćo i sestre u sv. Franji, Gospodin vam dao mir!

Među mnogobrojnim materijalima koji se preporučuju u povodu osam stoljeća od rođenja naše sestre i majke sv. Klare, sljedeći se materijal preporučuje s više razloga:

- pomaže nam upoznati i otkriti sv. Klaru kao ženu, kršćanku i franjevku;
- pomaže nam moliti na način sv. Klare i u sukladnosti s njezinom duhovnošću: upoznaje nas s njezinim spisima i preoblikuje ih u molitvu;

- ovaj su materijal sastavile sestre klarise, to jest one koje žive duh majke Klare. Materijal je nastao iz života i iz iskustva.

S gore navedenih razloga, Franjevački pokret predlaže ovaj materijal svima onima koji žele istinski slaviti osamstogodišnjicu rođenja sv. Klare kao priliku za evanđeosko obraćenje. Posebno je namijenjen franjevačkim redovničkim zajednicama, ženskim i muškim, kako bi nadahnuo susrete zajednice, molitvene susrete, vrijeme povlačenja u osamu, duhovne vježbe.

Nadam se da će ovo "sredstvo" pomoći da se među kršćanima proširi čudesni "Asiški poučak": poučak sv. Franje koji za nas predstavlja privlačiv ideal i poučak sv. Klare, njegove prve sljedbenice.

fra Arcangelo Zucchi
voditelj Franjevačkog pokreta

Spomendan sv. Kuzme i Damjana Milano, 26. rujna 1992.

Dragi čitatelji, mir i dobro!

Ovim drevnim franjevačim pozdravom želimo vas uvesti u čitanje knjige koja je pred vama. U ovim uzburkanim vremenima neka vam ona bude uistinu "mir" i uistinu "dobro". Ako vam barem malo pripomogne lakše proći kroz sva ova događanja njezin cilj bit će dosegnut.

U predgovoru talijanskom izdanju iznesene su neke njezine značajke. Mi bismo željeli pripomenuti da je to knjiga za koju bi bilo šteta da u nju zavirimo samo tijekom proslave 800. obljetnice rođenja sv. Klare. Vjerujemo da će posegnuti za ovom knjigom svi oni koji na jednostavan način žele upoznati duhovnost sv. Klare, . Budu li željeli produbiti svoje znanje, mnogobrojni navodi iz Klarinih spisa uputit će ih na pravo mjesto.

Upravo s gore navedenih razloga unekoliko smo promijenili i sam naslov knjige. Umjesto naslova "CON SANTA CHIARA, Preparando il centenario" ("Sa svetom Klarom, Priprava na slavljenje jubileja"), stavili smo naslov "SA SV. KLAROM, Razmišljanje i molitva".

Ovim prijevodom Vijeće franjevačkih zajednica želi dati svoj mali obol promicanju Klarina poznavanja u hrvatskom narodu. Nadajmo se da će se još tkogod zaputiti sličnim putem.

Zagreb, svibnja 1993.

*Prevoditelj
fra Miljenko Mića Stojić*

SADRŽAJ

Predgovor talijanskom izdanju	3
Predgovor hrvatskom izdanju	5
Sadržaj	6
Oznake spisa i životopisnih izvora sv. Klare i sv. Katarine	7
Prvi dan: »Nova žena iz Spoletanske doline«	9
Hrabrost odlučiti se za djevičanstvo	9
Prijedlog za molitvu	14
Drugi dan: »Žarka želja prema siromašnom raspetom«	19
Slijedom gospodina Isusa, ne imajući ništa svoga	19
Prijedlog za molitvu	24
Treći dan: »Žar ljubavi«	29
Bratska i crkvena zajednica	29
Prijedlog za molitvu	36
Četvrti dan: »Sjaj slave«	41
S Kristom, u Ocu, po Duhu	41
Prijedlog za molitvu	49
Peti dan: »Ljubav prema presvetom i preljubljenom djetetu«.....	54
S Klarom prema Betlehemu	54
Prijedlog za molitvu	60
Šesti dan: »Razmisli, razmatraj i poželi nasljedovati ga«	65
S Klarom podno križa	65
Prijedlog za molitvu	70

OZNAKE SPISA I ŽIVOTOPISNIH IZVORA SV. KLARE I SV. FRANJE

Prikaz se odnosi jedino na izvore rabljene u tekstu

Spisi sv. Klare

PKl - Pravilo sv. Klare

OKl - Oporuka sv. Klare

BIKl - Blagoslov sv. Klare

1PA - Prvo pismo sv. Klare sv. Agnezi Praškoj

2PA - Drugo pismo sv. Klare sv. Agnezi Praškoj

3PA - Treće pismo sv. Klare sv. Agnezi Praškoj

4PA - Četvrto pismo sv. Klare sv. Agnezi Praškoj

PKE - Pismo sv. Klare Ermentrudi

Životopisni izvori sv. Klare

Post - Postupak za proglašenje svetom

4Čel - Toma Čelanski, životopis sv. Klare

PovIS- Povlastica siromaštva

BCKl - Bula za Klarino proglašenje svetom

Spisi sv. Franje

NPr - Nepotvrđeno pravilo

PPr - Potvrđeno pravilo

OR - Oporuka

OP - Opomene

PBr - Pismo općem saboru braće

PMi - Pismo ministru

PK - Pohvale krepostima

PM - Pozdrav Majci Božjoj

PBL - Pohvala Bogu (za brata Leona)

PS - Pjesma stvorova

PČ- Pohvale Bogu za svaki čas

ON - Tumačenje Očenaša

MK - Molitva pred križem

MA - Molitva "Absorbeat"

ČM - Časoslov Muke Gospodinove
AMG - Antifona Muke Gospodinove

Životopisni izvori sv. Franje

1Čel - Toma Čelanski, Prvi životopis sv. Franje
2Čel - Toma Čelanski, Drugi životopis sv. Franje
LM - Sv. Bonaventura, Legenda maior
TD - Legenda trojice drugova
LP - Legenda perugina. Iz života sv. Franje
SP - Speculum perfectionis
CV - Cvjetíci
SvS - Sveti savez sv. Franje s gospođom Siromaštinom

“NOVA ŽENA IZ SPOLETANSKE DOLINE”*

HRABROST ODLUČITI SE ZA DJEVIČANSTVO

“Budući da je Klara izgledom bila lijepa, razgovaralo se o tome da je se uda. Zbog toga su je mnogi od njezine rodbine molili da dopusti da joj se pronade muž. Ona, gospođica Klara, nikada to nije htjela dopustiti. Iako ju je isti svjedok više puta molio, ona o tome nije htjela ni čuti. Dapače, pripovijedala mu je o preziru prema svijetu”.¹ Gospodin Ranieri di Bernardo di Assisi, za kojeg mnogi drže da je bio jedan od Klarinih prosaca, ovako svjedoči u Postupku za proglašenje svetom, koji je održan u klaustu samostana sv. Damjana, studenoga 1253. Svjedočanstvo ističe jasnu Klarinu nakanu ostati djevicom i na taj način ne slijediti uobičajeni put koji bi je odveo prema udaji u obitelj jednaku onoj iz koje potječe.

Klara iz Favare, prvorođena u aristokratskoj obitelji koja je također upoznala, iako na kratko, 1203., tegobe i poteškoće u izgnanstvu u susjednoj neprijateljskoj Perugiji, jest mlada i lijepa žena odgojena po svim pravilima plemenitaško-viteškog kruga. Njemu su cilj: život uljudno-viteški i razmatranje života svetaca. Oba ova opća stremljenja ostavila su na Klaru velik dojam svojim pogledom na život i načinom ponašanja prema onomu koji ti je blizu. Prvo stremljenje prenijelo joj je kreposti “uljudne” žene, a drugo joj je omogućilo nazrijeti mogućnosti različitog izbora.²

Klara je nedvojbeno kao djevojčica poglavito upila utjecaj i primjer majke Ortolane, koja, opet prema znanstveniku Marcu Bartoliu, “dostojno predstavlja ženu vjerske obnove s kraja XII. i početka XIII. stoljeća”.³ Kao svjedočanstvo ovome možemo navesti više stvari: 1. njezina hodočašća u uvijek sve udaljenija mjesta (u Rim na grobove Apostola, u Sv. Michelea Arcangela na brdu Gargano, u Svetu zemlju); 2. djela milosrđa prema siromašnima (“djelotvoran način da se iziđe iz zatvorenosti “domusa” i sudjeluje u životu grada”),⁴ siromašnima koji su u ono vrijeme grnuli prema

---

*Papa Aleksandar IV. nazvao je Klaru 1255. “novom ženom iz Spoletanske doline” u Buli za proglašenje svetom, 11.

¹ Post XVIII, 2.

² MARCO BARTOLI, *Chiara d'Assisi*, Collegio S. Lorenzo da Brindisi, Roma 1989., str. 42.

³ *Isto*, str. 56.

⁴ *Isto*, str. 35.

mnogobrojnim crkvenim trijemovima i raskrižjima najprometnijih cesta; 3. provođenje posljednjih dana života u Sv. Damjanu, kamo je Ortolana kao žena slobodna i jaka duhom zaželjela ući nakon svojih kćeri, da bi nasljeđovala Krista siromašnog i raspetog.

Poput majke Ortolane i Klara će se pokazati ženom jake i slobodne osobnosti. Zbog ovoga odlučuje u potpunosti živjeti život siromašnih, onih koji su posljednji, prisjećajući se pritom kako je kao mala gledala kako ih njezina majka pomaže.

* * *

Istina je da vjerski život Assisija s početka XIII. st., kao uostalom i čitav vjerski krug toga vremena, udiše nov i svjež duh koji dolazi iz Borgogne gdje su Bernardo i njegova braća započeli Citeaux, nov način gledanja Krista u njegovoj ljudskosti. Cistercitski duh "utjelovljuje" Sina Božjeg i Sina Marijinog spuštajući ga do čovjekove razine, donoseći ga s nebeskih visina svećanih bizantskih ikona na doticaj čovjekove ruke, ženine ruke, koja Ga Njemu posvećena, može dotaknuti i obožavati Ga u njegovoj beskrajnoj ljepoti.

"Budi lijepa i dotakni me. Budi prodahnuta vjerom i bit ćeš lijepa. Kao takva dostojnije ćeš dotaknuti onoga koji je lijep i učinit ćeš to s većom radošću. Dotaknut ćeš me rukom vjere, prstom želje, zagrljajem pobožnosti, okom duha." Ovako tumači Bernardo da Clairvaux govoreći svojim monasima na kapitulima "Prvog časa" u propovijedima koje će prikupljene biti nazvane "Tumačenje Pjesme nad pjesmama".⁵

Klara je ovaj duh nove ljepote udisala već kao djevojčica. Dok je s majkom i sestrama prolazila uličicama starog Assisija, mogla je osim svjetovnih provansalskih popijevki čuti također i pobožne popijevke pjevane ovim uistinu milozvučnim jezikom. U svojoj nutрини она ujedinjuje ovu svećanu ljepotu⁶ s onom koju joj je Franjo pomogao prepoznati na licu Krista siromašnog i raspetog, utjelovljenju gospođe Siromaštine. Klara piše sv. Agnezi Praškoj, kćeri kralja Otokara Bohemskog, koja je postala klarisom nakon što je odbila udaju za Frederika II:

"Odatle proizlazi da kad ste mogli uživati, više nego drugi, svjetovnih slavlja, časti i dostojanstva, imajući uzvišenu slavu da se zakonito vjenčate sa slavnim Carem, kao što bi se Vašoj i njegovoj preuzvišenosti dolikovalo, radije ste, odbacivši sve to, čitavim osjećajem duše i srca odabrali presveto siromaštvo i tjelesnu oskudicu, prihvaćajući zaručnika plemenitijeg roda, gospodina Isusa Krista, koji će Vaše djevičanstvo čuvati uvijek neokaljanim i nepovrijeđenim.

Kad Njega ljubite čisti ste, kad Ga dotaknete postajete čistijom, kad Ga primite ostajete djevicom.

⁵ BERNARDO DI CHIARAVALLE, *Sermoni sul Cantico dei cantici* (uredio D. Turco), vol. I, *Serm. I-XLIII*, Vivere in, Roma 1986, str. 325-326.

⁶ Kad je riječ o ulozi i mjestu ljepote u Klarinu životu dobro bi bilo poslužiti se izlaganjem *Una donna: santa Chiara d'Assisi* koje je s. Klara Augusta Lainati iz Foligna održala na tribini o *Klari i karizmi žene* održanoj u svetištu na Verni, 20.-25. kolovoza 1990. Ovo izlaganje objavljeno je u *Studi francescani* 88 (1991) str. 363-377.

Njegova je moć jača, darežljivost veća, izgled mu je ljepši, ljubav ugodnija i sva milina otmjenija.

Već ste vezani njegovim zagrljajima, On je Vaše grudi uresio draguljima i ušima vašim predao neprocjenjive bisere, svu Vas okružio sjajnim i žarkim biserjem, okrunio Vas zlatnom krunom ukrašenom pečatom posvete.⁷

“Najljepšem među sinovima ljudskim”⁸ Klara kao djevojčica od petnaest ili šesnaest godina nudi svoje djevičanstvo (ako to već prije nije učinila) jasnim *“htijenjem da odgađa što dulje zemaljske zaruke”*, kako nam to svjedoči *Životopis sv. Klare* pripisan Tomi Čelanskom.⁹ Ne usteže se što prije osloboditi se “svega bogatstva i sve taštine”¹⁰ da bi “slijedila Jaganjca kamo god pođe” srcem koje je lišeno svake želje koja ne bi bila On; jedina joj je žed “s ostalim presvetim djevicama *pjevati novu pjesmu pred prijestoljem Boga i Jaganjca*”.¹¹

Ovim svojim htijenjem da bude sukladna sa htijenjem žrtvovanog Jaganjca, izričitim pozivanjem na Liturgijski časoslov sv. Agneze, malene rimske mučenice koja svojih dvanaest djevičanskih godina daje najljepšem među zaručnicima, Klara Asiška se, a da to i ne zna, postavlja na stazu htijenja nebrojenih malih velikih djevica koje su svojom krvlju obojile ili optočile draguljem vjernosti početke kršćanstva i koje ovom istom svojom žrtvom drže stupove Crkve. I Klari su potpuno sukladne, osam stoljeća nakon što su napisane, riječi sv. Augustina: “Samo naprijed, Božji sveci, mladići i djevojke, muževi i žene, oženjeni i neoženjeni...!”

Što mislimo, kamo se zaputio Jaganjac kojeg se nitko ne usuđuje ili ne uspijeva slijediti osim vas? Što mislimo, kamo se zaputio? Na koje pašnjake ili na koje livade? Onamo gdje su pašnjaci nebeske radosti, a ne isprazne radosti i varljive bezumnosti ovog svijeta i radosti koje će u Kraljevstvu Božjem biti udijeljena onima koji nisu živjeli djevičanski život; to su radosti drukčije od svih ostalih: radosti Kristovih djevica, radosti koje dolaze od Krista, u Kristu, s Kristom, kao posljedica slijeđenja Krista, po Kristu, u sukladnosti s Kristom! Na Jaganjčevoj svadbi vi ćete pjevati novu pjesmu. Naravno, ova pjesma neće biti jednaka onoj pjesmi koju će pjevati svi ostali... Bit će to nova pjesma, izvođena na vašim citrama, koju neće moći pjevati nitko osim vas.”¹²

* * *

Vrata Sv. Damjana, poput školjke u kojoj se oblikuje biser, otvaraju se Kristovoj djevici koja bježi iz očeve kuće u noći Cvjetnice 1212. Dva prethodna kratka iskustva, kod benediktinki sv. Pavla u Bastiji i kod pokorničkih pustinjakinja sv. Anđelka iz

⁷ 1PA, 5-11: *Spisi sv. Franje i sv. Klare Asižana* (ubuduće SFK), Symposion, Split 1988., str. 234-235.

⁸ 2PA, 20: SFK 239.

⁹ 4Čel 4.

¹⁰ 4PA, 8: SFK 245.

¹¹ Isto, 3: SFK 244.

¹² SV. AUGUSTIN, *De sancta virginitate*, 27.

Panze, nisu pomogla malenom biseru da raste u ljubavi. Za razliku od toga siromaštvo, hrapavost neobrađena kamena, ogoljelost četiri siromašna stola od drveta, tišina među maslinama crkve koju je obnovio sv. Franjo, malo-pomalo oblikovat će biser do njegova punog sjaja. Pustinja i ljubav, klauzura i djevičanstvo postaju od ovog trenutka za Klaru nerazdjeljivo dvojstvo.

“Ova tvoja ljubav prema pustinji, kako se drugačije može nazvati nego ljubav Božja”, govorio je već sv. Eucherio di Lione u V. st. u jednom svom pismu. Izbor pustinje za Klaru je izbor jedine Ljubavi, pun i gorući odgovor na Jahvinu riječ koju je Isus mnogo puta ponovio u Evandelju: “Ljubi gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom pameti svojom” (Mt 22,37). U ovom smislu pustinja i djevičanstvo za Klaru su istoznačice u njezinu hodu prema jedinoj Ljubavi.

Čini se da i sv. Bonaventura potkrepljuje ovo mišljenje pišući u djelcu posvećenom upravo Siromašnim sestrama: “Molim te, Kristova djevice, ne zanosi se u ljubavi. Sigurno je, ako ti ljubiš nešto i ne ljubiš to u Bogu niti za Boga, ti to ne ljubiš čitavim srcem... Ako ti ljubiš nešto i ljubeći ne napreduješ u ljubavi Božjoj, ti to ne ljubiš čitavim srcem... Ako ti ljubiš nešto i ljubeći zapostavljaš ono što si dužna ispuniti za Krista, ti to ne ljubiš čitavim srcem...”¹³

Klarina je ljubav temeljita. “Upaljena.. nebeskom zrakom”, kao što kaže njezin životopis, “u Svjetlo je uprla svoj pogled koji je gorio od nutarnje želje”¹⁴ i ne može a da čitavim svojim bićem ne ljubi Boga koji je učinio da se zaljubi, ne može a da ne “izruči Njemu sva svoja dobra”,¹⁵ “sva primljena dobročinstva”.¹⁶ Temeljitosť njezina odgovora i potreba “uzvratanja” proteže se sve do krajnjih točaka: “Ljubi iz svega srca Boga i Isusa, Sina njegova, razapeta za nas grešnike i nek iz tvoje pameti ne izlazi spomen na njega”.¹⁷

Takva potreba za uzvratanjem ljubavlju na ljubav u Klari je životna: “Djeвица Klara se zatvorila u Sv. Damjan radi ljubavi prema nebeskom Zaručniku. Ovdje je zatvorila svoje tijelo, čitavog svog života sklanjajući se od uzburkanog života u “svijetu”. Savijajući svoje gnijezdo poput golubice, u šupljinama ove stijene, duhovno je rodila jato Kristovih djeвица, osnovala sveti samostan i ustanovila Red Siromašnih žena. U ovom skućenom zabitnom obitavalištu lomila je bičevima stege tijekom četrdeset i dvije godine alabaster svoga tijela, da bi se tijelo Crkve ispunilo različitim miomirisima”.¹⁸

II. Vat. koncil osam stoljeća poslije u dekretu *Perfectae caritatis*¹⁹ reći će da ovoj “novoj

¹³ S. BONAVENTURA, *De perfectione vitae ad sorores*, VII, 2. Usp. također SV. AUGUSTIN, “(Gospodine), manje Te ljubi onaj tko s Tobom ljubi i druge stvari bez da ih ljubi zbog Tebe”, *Confessionis*, X, 29.40.

¹⁴ 4Čel, 6.

¹⁵ OP XIX, 1: SFK 45.

¹⁶ OKI 2: SFK 268.

¹⁷ PKE, 11: SFK 275.

¹⁸ 4Čel, 10.

¹⁹ *Perfectae caritatis*, 7.

ženi iz Spoletanske doline" nije dosta samo vratiti Bogu osobnu sposobnost ljubljenja, posjedovanje tvornih dobara, dar volje. Ona želi slijediti Gospodina u njegovoj tmini na križu (Lk 6,12) i njegovoj samoći na križu, želi se posvetiti jedino Bogu uranjajući potpuno u njegov misterij smrti i uskrsnuća. Ondje, na vrhuncu siromaštva i osamljenosti koje predstavlja Sv. Damjan, "učvrstivši svoje sidro u sigurnoj luci",²⁰ ostat će četrdeset i dvije godine u slušanju svoga Boga pokušavajući "kriomice za vrijeme molitve skupiti tragove božanskog šapata".²¹

Klara, dakle, ulazi u Sv. Damjan da bi postala Božjim posjedom, pripadala samo Bogu, imala Njega kao svoju baštinu, svoj dio na zemlji. Za nju je klauzura ući u obećanu zemlju, u potpuno pripadanje Kristu, živjeti u "klaustron" (samostanu)²² tako da postaneš kost Kristovih kostiju, meso Njegova mesa, ujedinjena u neraskidiv savez i jedna osoba s Njim.

Na taj način u "skućenom obitavalištu" Sv. Damjana²³ Klarino djevičanstvo crpi vrhunac ljudske punoće. Ovdje se ispunjava Jahvino obećanje: "U pustinji... upoznat ćeš Gospodina" (Hoš 2,16.20).

²⁰ 4Čel, 10.

²¹ Isto, 19.

²² O možebitnom proizilaženju pojma "klauzura" od grčko-aleksandrijske riječi "klaostron" (glagolska imenica koja označava "ući u posjed baštine") namjesto iz latinske riječi "claustrum" (što proizilazi iz "claudio, chiudere") usp. KLARA AUGUSTA LAINATI, *Le fonti riguardanti il Secondo Ordine Francescano delle Sorelle Povere di Santa Chiara - II. Il Testamento di Santa Chiara*, objavljeno u *Forma Sororum* 22 (1986) str. 200-201.

²³ 4Čel, 10.

PRIJEDLOG ZA MOLITVU

Početna pjesma

Vod.: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Puk: Amen.

Vod.: Bog nade, koji nas ispunja svakom radošću i mirom u vjeri posredstvom Duha Svetoga, neka bude sa svima vama.

Puk: I s Duhom tvojim.

Vod.: (usp. ON 8-10: SFK 80)

Pomolimo se.

Učini Gospodine da Te ljubimo svim srcem, uvijek misleći na Tebe; svom dušom, uvijek želeći Tebe; čitavim umom, upravljajući Tebi sve naše namjere i u svakoj stvari tražeći Tvoju slavu. Želimo to činiti svom našom snagom, dajući svu našu energiju i svu osjećajnost duše i tijela na službu Tebi i nizašto drugo. Po Kristu Gospodinu našem.

Puk: Amen.

Biblijsko čitanje (Hoš 2,16-17a.22)

Iz knjige proroka Hošeje
Stoga ću je, evo, primamiti,
odvesti je u pustinju
i njenu progovoriti srcu.
I vratit ću joj ondje njene vinograde,
i od Doline ću akorske učiniti
vrata nade.
Zaručit ću te sebi u vjernosti
i ti ćeš spoznati Jahvu.

Pripjevni psalam (Usp. PKE, 16: SFK 275; ČM, IV, Jutarnja 1-9: SFK 108)

Prip.: Ti si naša vječna nagrada.

Hvalim Te, Gospodine, presveti Oče,
Kralju neba i zemlje,
jer Ti mene utješi.

*Ti si, Bože, spasenje moje:
uzdam se, ne bojim se više.*

*Jer je Gospodin snaga moja i pjesma,
On je moje spasenje.
Desnica Tvoja, Gospodine, snagom se prodiči,
desnica Tvoja, Gospodine, raskomada dušmana.
Veličanstvom svojim Ti protivnike obaraš!*

*Gledajte, ubogi, i radujte se,
nek vam oživi srce, svima koji Boga tražite.
Neka Ga hvale nebesa i zemlja,
mora i sve što se u njima miče.*

*Jer Bog će spasiti Sion,
On će sagraditi gradove Judine.
Tu će oni stanovati i imati baštinu.
Baštinit će Ga potomci sluga njegovih,
prebivat će u Njemu oni koji ljube ime Božje.*

(Stanka za šutnju)

Čitanje (*Forma Sororum* 9 (1972), str. 119-120)

Klara Augusta Lainati, žena nade

Prvi Klarin korak izvan sigurnosti njezina doma, korak upravljen prema Porziuncoli obavijenom tminom - iskorak u nesigurnost - jest odlučujući potez u tijeku nade.

Čitav je, naime, Klarin život usidren u nadi.

Kao osamnaestogodišnjakinja zauvijek napušta očev dom slijedeći Franju, gradsko dijete koje mnogi smatraju ludim. Skok je to u prazninu. Sve je izvedeno mimo obiteljske tradicije, mimo društvenih običaja, mimo uobičajenog ponašanja u tadašnjoj Crkvi. Zatvara oči i ide prema bezdanu vjere "protiv svake nade" (*Rim* 4,18). "Vjera koju ja ljubim - kaže Peguz Bogu - jest nada...".

Nakon ovoga otklanja mirnu ustrojenu sigurnost benediktinskih samostana koji su je ugostili na nekoliko dana, ustrajava pod pritiskom i nasilnošću rodbine. Ustala je protiv ljudske sigurnosti koja kuca na njezina vrata.

Odlazi u Sv. Damjana. U nesigurnost. Tu je sve još neizgrađeno. Sama je, ali "ne boji se samoće" (4 *Čel*, 11). Što se više lišava, što je veće njezino siromaštvo ljudske sigurnosti "po primjeru Krista raspetog i siromašnog" (*IPA*), to više *nada* slobodna

pjeva i svijetli na suncu, na njezinom putu. Takva nada napunja radošću zato što "već ovdje daje predokus tajnovite slatkoće koju je Bog sačuvao za one koji ga ljube" (3PA).

U Sv. Damjanu nema ništa ili gotovo ništa. I, što je najvažnije, izgledi za budućnost su nesigurni.

Mi sada vidimo Klarin život u svjetlu onoga što se kasnije dogodilo. Međutim Klara, ulazeći u Sv. Damjana, za vrijeme studenog asiškog ožujka, posjeduje samo nadu. Može se samo osloniti na evanđeosko obećanje: "... Vaš Otac zna da vam je to potrebno! Već tražite njegovo Kraljevstvo, a to će vam se nadodati!..." (Lk 12, 30-31). Isto se tako može osloniti i na drugo obećanje, ono Franjino, koji je prorokovao o ovome mjestu (OKI, 4). I ni na što drugo. Ne zna što će biti od nje, od sestrice Agneze koja je s njom... Proživljava iskustvo "ptica nebeskih" (usp. Lk 12,24) i zna da u Božjoj ruci vrijedi više od mnoštva vrabaca. Jede iz ove ruke dan za danom, poput siromaha. Ne zna čak očekuje li to mjesto gdje se nalazi, Sv. Damjan, izvjesna budućnost: napušteno je... Ne može pretpostaviti da će Bog za nekoliko mjeseci "svojim dobročinstvom i milošću" umnožiti broj ševa pod svojim suncem.

Na trenutak, ljudski govoreći, sve je obavijeno tamom.

Poput Abrahama Klara kroči kroz noć. Podupire je samo postojana vjera u Onoga koji je Gospodar nemogućeg. "Jahve reče Abrahamu: "Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog, u krajeve koje ću ti pokazati. Velik ću narod od tebe učiniti, blagoslovit ću te, ime ću ti uzveličati, i sam ćeš biti blagoslov. Blagoslivljat ću one koji te blagoslivljali budu, koji te budu kleli, njih ću proklinjati; sva plemena na zemlji tobom će se blagoslivljati" (Post 12, 1-3). I Abraham otputova "a da nije znao kamo ide" (Heb 11,8).

Ni Klara ne zna kamo ide. Sve je mračno! Međutim, sve se razjašnjuje u nadi. "A ja, prema Jahvi ja sam zagledan, čekam Boga koji spašava, Bog moj mene će uslišati" (Mih 7,7). Klara je sada sigurna, sigurnija nego prije kad je bila zaštićena rukom svojih ukućana. Bog je vjeran svojim obećanjima. Klara iščekuje vjerujući njegovoj riječi.

Iz spisa sv. Klare

(Dvije čitačice izmjenjuju se u čitanju odlomaka dok ih u pozadini prati glazba)

Među drugim dobročinstvima koja smo primile i svaki dan primamo od *Oca milosrđa* i za koja smo dužne zahvaljivati slavnemu Ocu Kristovu, jest dobročinstvo našeg poziva i koliko je ono savršenije i veće, toliko smo više dužne. Stoga apostol veli: *Upoznaj svoj poziv* (OKI, 2-4: SFK 268).

Nakon što se svevišnji nebeski Otac po svojem milosrđu i milosti udostojao prosvijetliti moje srce da, po primjeru i nauku preblaženoga oca našega Franje, činim

pokoru... dragovoljno sam njemu obećala poslušnost (*OKI*, 24-25: SFK 269-270; usp. *PKI*, VI, 1: SFK 248).

Kad je pak blaženi otac vidio da se ne bojimo nikakvog siromaštva, nikakvih napora, trpljenja, omalovažavanja ni prezira svijeta, pače da sve to smatramo velikim užitkom, ganut ljubavlju, napisao nam je način života (*PKI*, VI, 2: SFK 257; usp. *OKI*, 27-28: SFK 270).

Odatle proizlazi da kad ste mogli uživati, više od drugih, svjetovnih slavlja, časti i dostojanstva... radije ste, odbacivši sve to, svim osjećajem duše i srca odabrali presveto Siromaštvo i tjelesnu oskudicu, prihvaćajući zaručnika plemenitijeg roda, gospodina Isusa Krista, koji će Vaše djevičanstvo čuvati uvijek neokaljanim i nepovrijeđenim (*IPA*, 5-7: SFK 234).

I posve napustivši sve ono što u varavom nemirnom svijetu zarobljuje *slijepu* ljubitelje, potpuno *ljubi* Onoga koji je svega sebe predao radi tvoje ljubavi (*3PA*, 15: SFK 241).

Ne vjeruj nikomu niti pristaj uz ikoga koji bi te htio odvratiti od ove odluke, koji bi ti htio na put *postaviti kamen spoticanja da ne bi izvršila svoje zavjete Svevišnjemu* u onom savršenstvu na koje te je Duh Gospodnji pozvao (*2PA* 14: SFK 238).

Sjećaj se uvijek svoje odluke, gledajući poput druge Rahele uvijek na svoj početak, drži što imaš, radi što radiš i ne *puštaj*, nego brzim trkom, lakim korakom, nezapriječeni nogu, da ti koraci ne hvataju prašine, radujući se, sigurna i hitra, oprezno stupaj stazom blaženstva (*2PA*, 11-13: SFK 238).

Kad Njega ljubite čisti ste, kad Ga dotaknete postajete čistijom, kad Ga primite ostajete djevicom. Njegova je moć jača, darežljivost veća, izgled Mu je ljepši, ljubav ugodnija i sva milina otmjenija (*IPA*, 8-9: SFK 234-235).

Ljubi iz svega srca Boga i Isusa, Sina Njegova, razapeta za nas grešnike i nek iz tvoje pameti ne izlazi spomen na njega (*PKE*, 11: SFK 275).

Radi svega toga prigibam svoja koljena pred Ocem gospodina našeg Isusa Krista da sam Gospodin, po zagovoru slavne Djevice svete Marije, majke njegove, preblaženoga oca našega Franje i svih svetaca, koji je dao dobar početak, *dade porast* i, također, ustrajnost do kraja. Amen (*OKI*, 77-78: SFK 274).

(*Stanka za šutnju*)

(Izriče je sav puk)

Ti si svet Gospodin, Bog jedini, koji čudesu stvaraš (Ps 77,15). Ti si jak, Ti si velik (Ps 86,10), Ti si svevišnji. Ti si svemogući kralj. Ti si, Oče sveti, (Iv 17,11), kralj neba i zemlje (usp. Mt 11,25). Ti si trojstven i jedini Gospodin, Bog nad bogovima (Ps 136,2). Ti si dobro, svako dobro, vrhovno dobro, Gospodin Bog živi i istiniti (usp. Sol 1,8). Ti si ljubav, sveta ljubav. Ti si mudrost, Ti si poniznost, Ti si ufanje moje (Ps 71,5), Ti si ljepota, Ti si blagost, Ti si sigurnost, Ti si mi spokojstvo, Ti si radost, Ti si nada naša i veselje. Ti si pravednost, Ti si umjerenost, Ti si sve naše bogatstvo do zasićenosti. Ti si ljepota i blagost, Ti si *moje utočiste* (Ps 31,5). Ti si mi čuvar i branitelj, Ti si zaklon moj (usp. Ps 43,2). Ti si rashlada. Ti si naša nada, Ti si vjera naša. Ti si naša ljubav. Ti si sva naša naslada, Ti si naš vječni život: Veliki i divni Gospodine, svemogući Bože, milosrdni Spasitelju. (usp. 1PA, 31-32: SFK 237)

Vod.: Pomolimo se.

Udijeli nam, svemogući Bože, hrabro ustrajati u Tvojim službi napredujući u dobru, u kreposti, da bi se Onaj kojemu služimo svom ljubavlju, udostojao udijeliti nam željenu nagradu. Neka živi i kraljuje u vijeke vjekova.

Puk: Amen.

Vod.: (Usp. BIKl, 2-4.16: SFK 233)

Gospodin neka vas blagoslovi i neka vas čuva.

Puk: Amen.

Vod.: Neka Njegovo lice zasja nad vama
i neka vam udijeli milosrđe.

Neka svoj pogled svrati na vas
i udijeli vam mir.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin bio uvijek s vama
i učinio da vi uvijek budete s njim.

Puk: Amen.

Vod.: I blagoslov Boga Svemogućega,
Oca i Sina i Duha Svetoga,
neka siđe na vas
i neka uvijek ostane s vama.

Puk: Amen.

(Završna pjesma)

“ŽARKA ŽELJA PREMA SIROMAŠNOM RASPETOM” *

SLIJEDOM GOSPODINA ISUSA, NE IMAJUĆI NIŠTA SVOGA

Klara, već u posjedu “dragocjenog bisera svoje želje za nebom”¹, jest “dragana” koja traži “dragoga svoga srca” (Pj 3,1-2) i ne zaustavlja se i ne smiruje se dok ga ne nađe. Želja njezinog srca povećava se, a ne smanjuje se s posjedovanjem, kao što kaže sv. Augustin: “U mjeri u kojoj se povećava ljubav, povećava se traženje pronađene osobe”² i “ako ju je vjera pronašla, nada je još traži”.³

Ovo je takvo traženje koje pretpostavlja opasnost pred nečim što je neočekivano i nepoznato; hod je to koji se odvija po nesigurnom tlu ili, još bolje rečeno, po uzburkanom moru. Potrebno je nastupiti osobno, iskusiti na osobnoj koži opasnost nesigurnosti ili čak gubljenja, poći prema tami bezdana kojem pozadina nije ljubav. Radi se o tome da se više ne posjeduje samog sebe: “Prepustiti se ljubavi, imati povjerenja u nju, biti siromašan i lišen svega onoga što nije ljubav”⁴.

Klara je predstavnik ovoga prepuštanja u Božje ruke, što će ona pri kraju svoga života izreći ovim prekrasnim riječima: “Putuj sigurna i u miru, dušo moja blagoslovljena, zato što se Onaj koji te je stvorio... uvijek brinuo o tebi kao majka o svome malenom sinčiću kojeg voli”.⁵ Ovo je neuvjetovano povjerenje u Krista koji za nju postaje “put”: put živ i stvaran, siromašan i razapet, put u koji se ona zaljubila i od kojeg uvijek nanovo izgara obnovljenim žarom i željom.

“Sin je Božji postao za nas put...”, piše u Oporuci.⁶ Ne traži ništa drugo nego “slijediti Krista koji ide pred nama”,⁷ “oponašati potpuno vjerno tragove onoga čija je

¹ IPA, 13: SFK 234.

² 4Čel, 13.

³ SV. AUGUSTIN, *Enarrationes in Psalmos*, 104,3.

⁴ Isto, 103,2.

⁵ GIOVANNI TAULER, *Prediche*, Per la Natività di S. Giovanni Battista (II), u *Opere*, Collana “Patristica e del pensiero cristiano”, Alba, izd. Paoline, 1977., str. 358.360.

⁶ Post, III, 20; XI, 3.

⁷ OKI, 5: SFK 268.

⁸ Usp. PKE, 9: SFK 275.

zaručnica”,⁸ “prigriliti kao siromašna djevica siromašnog Krista”.⁹

Nije uvijek lako, čak ni za sveca, živjeti bez ljudske sigurnosti, bez potpore na koju se može osloniti. Istina je da “noć ovdje dolje... noć je i za Klaru, takva noć u kojoj samo čista nada može ugledati svjetlo. U takvoj noći jedini je spas “ogledati” se u “zrcalu” Kristova lica, zrcalu siromašne ljubavi lišene ljudskog sjaja i obješene na križ: “nada Izraelova, njegov spasitelj u vrijeme nesreće...”.¹⁰

Tko se ogleda u Kristovu licu, kao što to čini sirotica iz Sv. Damjana, sve posjeduje. Sukladno je to onome što pjeva Jacopone da Todi: “Siromaštvo je ne imati ništa i ništa ne htjeti; svaku stvar posjedovati u duhu slobode”.¹¹ Prema istom potiče nas mudra jednostavnost blaženog Egidija, trećeg Franjina sljedbenika: “Ljubi siromaštvo da bi u sebe mogao preslikati Krista siromašnog i da bi se slobodnije mogao darovati Bogu”.¹² Siromaštvo i sloboda postaju franjevačke istoznačice. Samo siromaštvo koje je prihvaćeno u ljubavi daje dopuštenje za posjedovanjem svih dobara svemira, zajedno s Kristom kojemu je Otac sve povjerio: “Sve je vaše, a vi ste Kristovi, a Krist je Božji” (1Kor 3,22).

Klara je poput Franje shvatila da Siromaštvo nije ništa drugo nego Osoba, život, nutarnji život gospodina Isusa Krista od Betlehema do Kalvarije. Zbog ovoga je uvijek bila “Franjina suparnica u očuvanju neokrhnutim siromaštva Božjeg Sina”.¹³ “Tako jak ugovor... sklopila je sa svetim Siromaštvom i toliko ga je ljubila da ništa drugo nije htjela imati osim Krista Gospodina; svojim kćerima nije dopustila ništa posjedovati”.¹⁴

Budući da “Gospodin *kraljevstvo nebesko* samo *siromasima* obećaje i daje”, “da se Bogu i bogatstvu ne može služiti”, te da se “čovjek obučen ne može boriti s golim, jer brzo biva oboren na zemlju jer ima za što će biti uhvaćen”,¹⁵ Klara je što je brže mogla prodala svoju baštinu i utržak dala siromasima.¹⁶ Čvrsto odbija čak i mogućnost zajedničkog posjedovanja nečega. Prisjetimo se iznenađujućeg spisa “Povlastica siromaštva” koji Klari papa Inocent III. usmeno odobrava, a papa Grgur IX. pismeno potvrđuje 17. rujna 1228.¹⁷

Klari je nepodnošljiv teret čak i najmanje posjedovanje i gospodarska zabrinutost za budućnost, odnosno, bolje rečeno, sve ono što na bilo koji način može zapriječiti ili usporiti njezin hod prema Gospodinu. Papi, koji je spreman lišiti je zavjeta

⁸ Usp. 2PA, 7: SFK 238.

⁹ Isto, 18: SFK 239.

¹⁰ KLARA AUGUSTA LAINATI, *La donna della speranza*, u *Forma Sororum* 9 (1972), str. 121.

¹¹ JACOPONE DA TODI, *Le laudi*, IX, priredio L. FALLACARA, Firenze, Libreria Editrice Fiorentina, 1955., str. 202.

¹² BLAŽENI EGIDIO DI ASSISI, *I detti*, priredio N. VIAN, Brescia, Morcelliana, 1933., str. 139.

¹³ LP, 109: *Iz života svetoga Franje* (preveo D. Damjanović), Zagreb 1983., 121.

¹⁴ 4Čel, 13.

¹⁵ 1PA, 25-27: SFK 236.

¹⁶ 4Čel, 13. Usp. BCKL, 7; Post, III, 31; XII, 3; XIII, 11.

¹⁷ 4Čel, 14; Usp. također OKI, 42-43; Post, III, 14.

siromaštva da bi je uvjerio da dopusti posjedovanje, odgovara *postojanom odlukom*: “Sveti Oče..., ni pod kojim uvjetom i nikada, sve do u vječnost, ne želim biti oslobođena vjernog slijedenja Gospodina”:¹⁸ Živjeti u “najvećem siromaštvu” za Klaru je, naime, “slijediti u svemu stope Onoga koji je za nas postao siromašan, naš put, istina i život...”.¹⁹

Njezin postupak označava hod koji se stoljećima odvijao u franjevačkom svijetu. Blažena Batista da Varano piše “učeniku”: “Sine moj, tvoje siromaštvo neka bude ovo: dok god živiš nemoj željeti ništa drugo osim Krista rassetog, u kojem ćeš pronaći pravo i najviše bogatstvo... Oh, kako je samo siromašan onaj koji želi nešto drugo, kako je bogat onaj koji nema ništa drugo nego Boga!”:²⁰ “Jamačno, ako uistinu gorimo, slijedit ćemo goli Krista golog. Kad ljudi osjećaju veliku toplinu, naučeni su rasteretiti se i skinuti se. Znak je velike hladnoće u nama ako se pokrijemo zemaljskim dobrima!”.²¹

Među siromašnim zidinama Sv. Damjana, Klara, koja je “više voljela prezir svijeta nego časti, siromaštvo nego zemaljska dobra”,²² zna što znači biti siromašan, prozebao, gladan, umoran od posla. Jedna druga velika klarisa, ovaj put kapucinka, blažena Marija Magalena Martinengo, nazvat će ove patnje “ubodima svete Siromaštine koje valja osjetiti” i koje treba “uživati i zahvaljivati Bogu zato što su znakovi da nas se Bog sjeća i da nas ljubi”.²³

Nikada Klarin glas nije tako ispunjen toplinom kao kada “utuvljuje u dušu svojim sestrama da će njihova zajednica biti draga Bogu kada bude bogata siromaštvom. Ostat će sačuvana zauvijek ako uvijek bude branjena s kule uzvišene Siromaštine”.²⁴ Na koncu života, kada po primjeru sv. Franje izriče svojim sestrama duhovnu oporuku, njezine riječi trepere u preporučivanju opsluživanja svete Siromaštine koja je za nju jednostavno nasljedovanje Krista siromašnog:

“Radi toga prigibam koljena te duhom i tijelom prignuta preporučujem svetoj rimskoj Crkvi, vrhovnom svećeniku... sve svoje sestre koje su sada i koje će doći, da bi, za ljubav prema onom Bogu koji je kao siromah bio položen u jaslje, kao siromah živio u svijetu i gol visio na križu, uvijek *svome malenome stadu* što ga je Bog Otac porodilo u svojoj Crkvi riječju i primjerom preblaženoga oca našega svetoga Franje

¹⁸ *Isto*, 14.

¹⁹ Usp. *Pov/S*; Govor o “najvišem siromaštvu” usp. s *PKI*, SFK 248-267; *Bulom pape Inocenca*, IV, 5.16; VIII, 4.

²⁰ BEATA CAMILLA BATTISTA DA VARANO, *Istruzioni al discepolo*, X, u *Le opere spirituali* (uredio G. BOCCANERA), Iesi, Edizioni Francescane, 1958, str. 216.

²¹ SV. BONAVENTURA, *De perfectione vitae ad Sorores*.

²² *IPA*, 22: SFK 236.

²³ BEATA MARIA MADDALENA MARTINENGO, *Raccolta di documenti, ovvero avvertimenti spirituali ed esortatori per osservare perfettamente la Regola e Costituzione... e per acquistare una profondissima umiltà*, u *Tem spirituali dagli Scritti del Secondo Ordine Franciscano* (uredila S. CHIARA AUGUSTA LAINATI), S. Maria degli Angeli - Assisi, Porziuncola, 1970, vol. I, str. 164-165.

²⁴ Usp. *4Čel*, 13.

nasljedovanjem siromaštva i poniznosti njegova ljubljenog Sina i slavne Djevice njegove majke, učinio da obdržavaju sveto Siromaštvo koje smo obećale Bogu i preblašenom ocu našem svetom Franji, i da se udostoji uvijek podržavati ih i sačuvati.”²⁵

Umrijet će ljubeći Pravilo koje je odobrio Inocenzo IV. (9. kolovoza 1253) i Povlasticu siromaštva koju joj je donio fratar kojeg je sam papa žurno poslao.²⁶ U ovom poljupcu Klare koja umire otkriva se izvorna tajna njezina kontemplativnog i sestričkog života, tajna punog dovršenja nje kao žene, kao kršćanke, kao posvećene, kao kćeri sv. Franje koja je ljubila siromašnog Krista s ludošću koja je prirođena svecima.

* * *

Klarina suvremenica, rajnska mističarka Hadewijch d'Anversa, piše: “Utopiti same sebe u Njemu jest dostići cilj”.²⁷

Ne imati ništa, ništa ne posjedovati, ne računati ni sa kim drugim osim s Bogom, bitno je obilježje vjerskih pokreta s početka XIII. st. U krivovjernim pokretima upravo će siromaštvo postati stijeg upravljen protiv moći Crkve koja je premalo evandeoska.

Klara je, poput Franje, dijete svog vremena. Od Franje, nadahnuta Duhom Svetim kao i on, naučila je kako sve upraviti, pa i siromaštvo, prema brazdi svete rimske Crkve i kako tumačiti Evandjelje u crkvenom duhu. To je doprinijelo da su u Pravilu njezine riječi koje se odnose na otuđivanje vlasništva, sukladne s Evandjeljem: “Neka sestre ništa sebi ne prisvoje, ni kuće, ni mjesta niti ikoje druge stvari, te kao putnici i pridošlice na ovome svijetu neka pouzdano idu na milostinju. I ne trebaju se stidjeti, jer je Gospodin za nas postao siromah na ovome svijetu. Ovo je ona uzvišenost previsokog Siromaštva koje je vas, predrage moje sestre, postavilo baštinicama i kraljicama nebeskoga kraljevstva. To je vaš dio koji vodi u zemlju živih. Njemu, predrage sestre, posve privržene, ništa drugo, za ime gospodina našega Isusa Krista i njegove presvete Majke, pod nebom ne želite imati.”²⁸

Ono što najviše straši Klaru i protiv čega se ona bori čitavog života jest sigurnost u budućnost koja znači veće pouzdavanje u ljudska sredstva nego u Boga. Ljubav prema siromaštvu pitanje je vjere, “gole vjere” To je “imati kao jedino bogatstvo Božje milosrđe, biti uzdržavan jedino od neprestane milostinje Očeve koji je najviše

²⁵ OKI, 44-47: SFK 271-272.

²⁶ Usp. Post, III, 32.

²⁷ HADEWIJCH D'ANVERSA, *Poèmes des Beguines*, u J. B. PORION (prijevod), *Poemes spirituelles*, Paris, izd. Du Seuil, 1951, XVII, str. 116.

²⁸ PKI, VIII, 1-6: SFK 259-260.

milosrdan”²⁹ i od kojeg “proizilazi svaki dar i svaki savršen poklon”.³⁰

Dok Klara imajući povjerenja u Oca govori o milosrđu, pred njenim se očima otvara prostranstvo livada posutih “poljskim ljiljanima” i asiško nebo puno vrabaca za koje Otac pronalazi načina kako ih prehraniti; u tu svrhu služi se i procvjetalim vrtićem Sv. Damjana. Klari se neprestano vraćaju u srce Lukine riječi: “Ne boj se, stado malo, jer je odlučio vaš Otac da vam dadne Kraljevstvo!” (usp. *Lk* 12, 22-32). Isti navod koji se već nalazi u Oporuci pozivajući se na “maleno stado sto ga je Otac porodio u svojoj svetoj Crkvi”,³¹ u potpunosti se ponavlja u Povlastici siromaštva: “Neka vas ne prestraši lišavanje tolikih stvari; Onaj koji hrani ptice nebeske i odijeva poljske ljiljane, neće dopustiti da vam nedostaje ni hrane ni odijela...”.³²

Nesigurnost koju traži i ljubi Klara nalazi se s onu stranu čiste vanjske sigurnosti. Kao takva “sama ne bi jamčila da se može biti siromašan onako kako to traži nasljedovanje Krista... Vanjsko siromaštvo, bez potpunog nutarnjeg siromaštva, kaže malo ili ništa; samo siromaštvo, naime, može postati “posjed”... Samo onaj koji je “siromašan duhom” ili, kako čitamo u novom ekumenskom prijevodu Biblije: “tko je siromašan pred Bogom” (*Mt* 5,3), svjestan je da je, bez izuzetka, sve ono što je dobro dar Božji”³³.

Klara zna da je njezino siromaštvo, “siromaštvo koje nekoga čini putnikom na putu vjere od izlaska prema obećanoj zemlji; tada smo, poput Krista, bez ljudske sigurnosti, utvrđenog obitavališta na ovoj zemlji, bez mjesta gdje bismo sklonili glavu. S Franjom ponavlja: “Lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a sin čovječji nema gdje skloniti glavu” (*Mt* 8,20).³⁴ U uskom prostoru četiri klauzurna zida Klara, zatvorena, živi hod u vjeri i siromaštvu; putovanje je to onoga koji je u putovanju prema Kraljevstvu i nije nikada “stigao” niti će ikada “stići” ovamo dolje. On u svakome trenutku proživljava žurbu uskrсне noći (*Izl* 12,11).”³⁵

Čini se da nam Klara svojim životom želi reći da je svaka sigurnost izvan Njega izdajstvo siromašne Ljubavi. Zbog ovoga asiška siromašica nema kuće, čak ni unutar zidina samostana. Jedino prebivalište, jedino moguće sklonište za nju koju Franjo naziva “kršćankom”, jest “siromašna i razapeta ljudskost gospodina Isusa”³⁶

²⁹ Usp. *2Čel*, 77; TOMA ČELANSKI, *Životopis i čudesna sv. Franje Asiškog* (preveo Damjan Damjanović), Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1977., str. 116.

³⁰ *2PA*, 3: SFK 237.

³¹ *OKI*, 46: SFK 272.

³² *PovIS*, 16.

³³ ENGELBERT GRAU, “... Priljubi se, siromašna djevice uz Krista siromašnog...”, *La vita di santa Chiara in povertà ed umiltà*, u *Forma Sororum* 28 (1991), str. 285.

³⁴ *IPA*, 18: SFK 235.

³⁵ KLARA AUGUSTA LAINATI, *Una “lettura” di Chiara d’Assisi attraverso le fonti*, Porziuncola, Assisi 1978., str. 5-6. Ono što se odnosi na Klaru usp. s *IPA*, 18: 235. Ono što se odnosi na Franju usp. s *LP* 13: 24; *2Čel*, 56: 107; *SP*, 9.

³⁶ *Isto*, str. 7.

PRIJEDLOG ZA MOLITVU

Početna pjesma

Vod.: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin, koji upravlja naša srca u ljubavi i strpljenju Kristovu, neka bude s vama.

Puk: I s duhom tvojim.

Vod.: (Usp. 3PA, 7: SFK 241; AMG, 19: SFK 94)

Pomolimo se.

Pomozi nam, svemogući Bože Oče, pomoću poniznosti, snage vjere i ruku siromaštva, pronaći dragocjeno bogatstvo sakriveno u svijetu i u ljudskim srcima, bogatstvo kojim se kupuje Onaj koji je iz ničega izveo sve stvari; to je Isus Krist, Tvoj presveti izabrani Sin, naš Gospodin i Učitelj, koji živi i kraljuje u sve vijeke vjekova.

Puk: Amen.

Biblijsko čitanje (*Fil 3,7-14*)

Iz poslanice sv. Pavla apostola Filipljanima

Ali sve to što mi je bilo vrijedno, izgubilo je u mojoj cijeni vrijednost za me zbog Krista. Štoviše, sve sada gubi u mojoj cijeni svoju vrijednost zbog najveće prednosti: spoznaje Krista Isusa, mog Gospodina. Radi Njega sam sve žrtvovao, i sve smatram blatom, da Krista dobijem i da budem u Njemu, ne pravednošću koja bi bila moja - onom koja dolazi od Zakona - nego onom koja se dobiva po vjeri u Krista, pravednošću koja dolazi od Boga na osnovi vjere: da iskusim njega i silu njegova uskrsnuća i udio u njegovim patnjama, prilagođavajući se Njegovoj smrti, ne bih li kako postigao uskrsnuće od mrtvih. Ne kažem da sam to već postigao ili da sam već postao savršen. Naprotiv, ja i dalje kušam kako bih to dohvatio, jer je i mene dohvatio Krist Isus. Braćo, ja još ne mislim da sam to dohvatio. Ali kažem samo jedno: zaboravljajući što je nazad, ispružajući se prema onome što je naprijed, trčim prema cilju da postignem nagradu - nebesko stanje u koje nas je Bog pozvao po Kristu Isusu.

Pripjevni psalam

(1PA, 15: SFK 235; SvS, 16-22: *Savez sv. Franje s gospođom Siromaštinom* (preveo D. Damjanović), Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1980., str. 30-33.

Prip.: Blaženo Siromaštvo! Tko te ljubi i prihvaća stječe vječno bogatstvo!

*Dodosmo k tebi, gospodarice naša;
zaklinjemo te, primi nas s mirom.
Dočuli smo da si ti kraljica kreposti.
Zato, do tvojih nogu prostrti,
ponizno i usrdno te molimo,
udostoj se biti s nama
i budi nam putom
kojim se dolazi do Kralja slave
kao što si bila put njemu.*

*Veliko je, dakle, tvoje dostojanstvo
i neusporediva uzvišenost, jer te Gospodin,
napustivši sve čete anđela i nebrojene vojske,
a bijaše ih veliko mnoštvo u nebesima,
došao tražiti u donjim krajevima zemlje,
a nalazila si se u blatu kalnome,
u tmini i sjeni smrtnoj.*

*Kad se Sin svevišnjega Oca zaljubio u tvoju ljepotu,
prionuo je uza te jedinu
i u svemu te pronašao najvjernijom.
Pripravila si Mu prikladno mjesto,
prijestolje na kojem sjedi,
ložnicu u kojoj počiva,
naime, vrlo siromašnu Djevicu
od koje je rođen zasjao svijetu.*

*Njemu tek rođenom brižljivo si pritekla u pomoć
kao vjerna i draga zaručnica
ni jednog trenutka nisi se udaljila od Njega.
Samo si se ti jedina priljubila Kralju slave
kad su Ga svi izabrani i ljubljene kukavički napustili.
Štoviše, uza Nj si još više prionula
kad si promatrala kako Ga svi još većma preziru.
Da nisi, naime, bila s Njim
nikada ne bi mogao biti tako prezren od svijetu.*

*Ta tko ne bi rado častio tragove tvojih nogu
kad ti se Gospodin veličanstva tako ponizno poklonio,
s tobom se tako prijateljski povezao,
tolikom ljubavlju uza te prionuo?
Zato te, gospodo, po Njemu i poradi Njega zaklinjemo,
ne prezri u potrebama naših vapaja,
nego nas uvijek oslobodi od pogibelji,
ti slavna i dovijeka blagoslovljena!*

(Stanka za šutnju)

Čitanje iz Franjevačkih spisa (4Čel, 13.15)

Siromaštvo duhom, koje je prava poniznost, uobličilo se u Klari u stav potpunog siromašva u svemu.

Takav je jak savez sklopila sa sv. Siromaštvom i toliko ga je ljubila, da ništa nije htjela posjedovati osim Krista gospodina; ni svojim susestrama ništa nije dopustila posjedovati.

Bijaše, naprotiv, uvjerena da se predragocjeni biser težnje za nebom, koji je ona stekla prodavši sve što ima, ne može posjedovati zajedno s uznemirujućom brigom oko zemaljskih dobara.

Jednog dana u samostanu bijaše još samo jedan kruh, a već se približavala glad i vrijeme objeda. Pozvavši nadstojnicu smočnice zapovjedi joj da razdijeli kruh, te od toga jedan dio pošalje fratrima, a drugi sačuva za susestre.

Zapovjedi da od ovog drugog sačuvanog dijela izreže petnaest kriški kruha, koliki je bio broj žena, i da to stavi na stol siromaštva.

Odanoj susestri koja joj je na to odgovorila: "Bilo bi potrebno drevno Kristovo čudo da bi se tako malo kruha razrezalo na petnaest kriški", Majka Klara je odgovorila: "Kćeri, budi sigurna u ono što ti govorim!"

Kći se požurila ispuniti Majčinu zapovijed; Majka se požurila uteći se molitvom Kristu za svoje kćeri. Tada se božanskom milošću umnoži kruh među rukama one koja ga je rezala, tako da je svaka članica zajednice primila obilan dio.

(Dvije čitačice mijenjaju se u čitanju odlomaka dok ih u pozadini prati glazba)

Sin je Božji postao za nas put što nam ga je riječju i primjerom pokazao, a naš nas je preblaženi otac Franjo, pravi njegov ljubitelj i nasljedovatelj, poučio. (OKI, 5: SFK 268)

Predraga, budi vjerna onomu komu si obećala vjernost do smrti, jer ćeš od njega primiti vijenac života. (PKE, 4: SFK 275)

A ako bi ti tko što drugo rekao, na što drugo te nagovarao, što bi prijećilo tvoju savršenost, što bi se činilo protivnim tvome zvanju, premda moraš poštivati, ipak nemoj slijediti njegov savjet, nego kao siromašna djevica prigrliti siromašnoga Krista. (2PA, 17-18: SFK 239)

O, milo Siromaštvo, koje je pred ostalim udostojao prigrliti gospodin Isus Krist, kojim On upravlja i koji upravlja nebom i zemljom i po čijoj riječi sve postade! Jer lisice imaju jame i ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji, to jest Krist, nema gdje da skloni glavu, a kad nakloni glavu predade duh. (1PA, 17-18: SFK 235)

Neka sestre ništa sebi ne prisvoje: ni kuće, ni mjesta niti ikoje druge stvari, te kao putnici i pridošlice na ovome svijetu neka pouzdano idu na milostinju. I ne trebaju se stidjeti, jer je Gospodin za nas postao siromah na ovome svijetu. (PKI, VIII, 1-3: SFK 259)

I da ne bismo nikad skrenule od presvetoga Siromaštva s kojim smo započele, pa ni one koje budu poslije nas došle, malo prije svoje smrti (blaženi Franjo) ponovno nam je napisao svoju posljednju volju govoreći: Ja, siromašni brat Franjo, hoću da slijedim život i siromaštvo preuzvišenog gospodina našega Isusa Krista i njegove presvete Majke, i hoću da ustrajem sve do kraja; te vas molim, moje gospođe, i dajem vam savjet da u tom presvetom životu i siromaštvu uvijek živite... (PKI, VI, 6-8: SFK 258)

Pače sam se opskrbila od gospodina pape Inocenta, u vrijeme kojega smo započele, i od ostalih njegovih nasljednika, da se njihovim povlasticama učvrsti naš zavjet presvetog Siromaštva koje smo Gospodinu i blaženom našem ocu obećale, da ne bismo nikad od njega odstupile. (OKI, 42-43: SFK 271)

Djelo koje si dobro započela ustrajno dovrši i službu koju si preuzela ispuni u svetom Siromaštvu i iskrenoj poniznosti. (PKE, 14: SFK 275)

Ovo je ona uzvišenost presvetog Siromaštva koje je vas, predrage moje sestre, postavilo baštinicama i kraljicama nebeskoga kraljevstva. To je vaš dio koji vodi u zemlju živih. Njemu, predrage sestre, posve privržene, za ime gospodina našega Isusa Krista i njegove presvete Majke, ništa drugo pod nebom ne želite imati. (PKI VIII, 4-6: SFK 259-260)

(Stanka za šutnju)

Vod.: (PBr 50-52: SFK 75-76)

Pomolimo se.

Svemogući, vječni, pravedni i milosrdni Bože, podaj da mi slabi radi tebe vršimo ono što znamo da ti hoćeš, i da uvijek hoćemo što se tebi sviđa, da, iznutra očišćeni, iznutra prosvijetljeni i raspaljeni ognjem Duha Svetoga, uzmognemo slijediti stope tvoga Sina, gospodina našega Isusa Krista i da samo po tvojoj milosti dođemo k Tebi, Svevišnji, koji u savršenom Trojstvu i jednostavnom Jedinstvu živiš i kraljuješ i slavno vladaš, kao svemogući Bog, po sve vijeke vjekova.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin neka vas blagoslovi i neka vas čuva.

Puk: Amen.

Vod.: Neka Njegovo lice zasja nad vama

i neka vam udijeli milosrđe.

Neka svoj pogled svrati na vas

i udijeli vam mir.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin bio uvijek s vama i učinio da vi uvijek budete s Njim.

Puk: Amen.

Vod.: I blagoslov Boga svemogućega,

Oca i Sina i Duha Svetoga,

neka siđe na vas

i neka uvijek ostane s vama.

Puk: Amen.

(Završna pjesma)

“ŽAR LJUBAVI” *

BRATSKA I CRKVENA ZAJEDNICA

Sto više hodimo putom obraćenja i nijekanja nas samih, toliko se više otvaramo ljubavi Božjoj i bratskoj: “Ništa ne posjedujući možemo uvijek bolje živjeti u zajedničkom jedinstvu duha i ljubavi, potpuno slobodni za Ljubav koja je Bog, Otac i Sin u Duhu Svetom”.¹

Ukoliko “prijedemo” u Krista i u mjeri u kojoj “prijedemo” u Krista, ujedinivši se s njegovim životom, smrću i uskrsnućem, ulazimo u zajedništvo života s braćom. Postajemo, prema sv. Franji, “članovi posebne vjere i ujedinjeni sudjelovanjem u vječnoj baštini”.² Nema pravog, istinskog bratskog zajedništva bez zajedništva života s Bogom, upravo kako život Duha cvjeta i povećava se u svakome prema mjeri uzajamne ljubavi.

Ovo je Franjino bratstvo: obitelj braće utemeljena na Kristu, “prvorodencu među mnogom braćom” (usp. *Rim* 8,9), koja, “privučena istim Duhom i koje je rodio isti Otac”, žive “složno u utrobi iste Majke”.³ Ovo je Klarino bratstvo: zajednica sestara koje “žive u jedinstvu duše svoj poziv slijediti Krista siromašnog i poniznog”;⁴ ono što, naime, ustrojava zajednicu nije određen broj osoba, zajednički red, sudjelovanje u onome što zahtijeva prisustvo više osoba... Ono što ustrojava zajednicu jest jačina kojom se živi isti duh s Kristom koji spaja razjedinjene udove više osoba u samo jedno Tijelo što diše u istom životu.⁵

“Vaša se ljubav ne smije sastojati u tome da se zasladite više nego što je to moguće u životu. Jeste li možda zbog ovoga ušle u samostan? Vaša ljubav neka se sastoji u uzajamnom učvršćivanju, prosvjetljivanju, poticanju na vjernost prema svetom Pravilu, na velikodušnost u sudjelovanju u ispaštanju grijeha, na velikodušnost prema osiromašenju da bih mogao živjeti u vašoj sredini”.⁶ Ovo su prijedlozi nutarnjeg glasa koji je čula s. Marija od Presvetog Trojstva, klarisa u Jeruzalemu.

¹ Usp. 4PA, 5: SFK 244.

² OPTATUS (DA VEGHEL) VAN ASSELDONK, *La vita in santa unita secondo san Francesco e santa Chiara*, u *La lettera e lo spirito. Tensione vitale nel Francescanesimo ieri e oggi*, vol. II., Laurentianum, Roma, 1985., str. 177.

³ 2Čel, 172.

⁴ *Isto*, 191.

⁵ *Temi spirituali dagli Scritti del Secondo Ordine Francescano* (uredila KLARA AUGUSTA LAINATI), Porziuncola, Assisi, 1970., vol. I., str. 57.

⁶ *Isto*, str. 54.

⁷ MARIA DELLA TRINITA, *Colloquio interiore*, 334, Custodia di Terra Santa, Jerusalem, 1988., str. 200.

Glavna osoba bratskog života jest Duh Gospodnji koji "poziva i vodi pripravnike za bratstvo posredstvom svoga nadahnuća i svoga svetog pomazanja; bez razlike silazi na svakoga od braće i stanuje u njima, ujedinjuje ih i oživljuje duhovno, tako da postaju duhovna bića, tj. poslušni istom Duhu, ljudi koji ne idu u skladu s tijelom, nego s duhom".⁷

Zbog ovoga Franjo je tijekom posljednjih godina života nazivao Duha Svetoga "generalnim ministrom Reda".⁸ Klara oponašajući Franju, označuje sestrama ono što poglavito trebaju željeti: "imati Duha Gospodnjeg i njegovo sveto djelovanje".⁹

Duh Gospodnji uči kako stvoriti vez ljubavi u zajedničkom životu. Jedna opomena sv. Franje kaže: "Sluga Božji može raspoznati ima li Duha Gospodnjeg ovako: kad procjenjuje da je manji od svih ljudi".¹⁰

Samo ime "Manja braća" i "Siromašne sestre" nadjenio je Duh Sveti koji u Evandelju svjedoči: "A tko želi biti prvi među vama, neka bude vaš sluga po primjeru Sina čovječjega, koji nije došao da mu služe, nego da on služi i da dadne svoj život kao otkup mjesto svih!" (Mt 20, 27-28). "Dakle, ako ja, Gospodin i Učitelj, oprah vama noge, i vi ih morate prati jedan drugomu" (Iv 13, 14).

Na ovim čvrstim temeljima Manja braća i Siromašne sestre podigli su prekrasnu zgradu ljubavi. Poput živih stijena koje su, tako rekući, skupljene sa svih strana svijeta, rasli su u hramu Duha Svetoga.¹¹

Sv. Augustin piše: "Koliko je manje oholosti, toliko smo puniji ljubavi".¹²

"Uzdrži me, Gospodine, usred moje braće i mojih prijatelja, da bih mogao govoriti o miru koji je u tebi; uzdrži me među onima koji čuvaju jedinstvo duha u vezama mira", govorio je Baldovino di Ford.¹³ Na ovaj je način s bratskom ljubavlju neraskidivo povezana poniznost, "sveta Poniznost" koja po svaku cijenu čuva mir i "zbunjuje oholost, sve ljude ovoga svijeta i sve stvari ovoga svijeta".¹⁴ Kao takva temeljna je krepost čiji je plod otvorenost Bogu.

"One su zaručnice moga gospodina Isusa Krista", "moje gospode",¹⁵ voljela je

⁷ LAZARO IRIARTE, *Temí di vita francescana*, Laurantianum, Roma 1987., str. 211.

Ovaj stav vrlo dobro podvlači *Lettera dei Ministri generali* izdana nedavno povodom osamstogodišnjice rođenja sv. Klare: "Božanski Odgojitelj duša" jest "Duh gospodina našega Isusa Krista. Upravo On sveto izvodi i oblikuje u nama svoj siromašni, ponizni i raspeti život, sve do trojstvenog jedinstva uzajamne ljubavi: savez savršenstva čiji se vrhunac sastoji u ljubavi prema neprijateljima, blizima i dalekima" (*Famiglie francescane*, Roma 1991., str. 57).

⁸ 2Čel, 193.

⁹ PKI, X, 9: SFK 263.

¹⁰ OP, XII: SFK 43.

¹¹ 1Čel, 38, str. 21.

¹² SV. AUGUSTIN, *De Trinitate*, VIII, 8.12.

¹³ BALDOVINO DI FORD, *Perfetti nell'amore*, Tract. XV.

¹⁴ PK, 12: SFK 147.

¹⁵ ILLUMINATA BEMBO, *Specchio d'illuminazione. Vita di S. Caterina da Bologna - La santa -*, Monastero Corpus Domini, Bologna, 1983., str. 29.

ponavljati o svojim sestrama sv. Katarina Bolonjska, koja je smatrala da je između svih "najgora i najbjeđnija"¹⁶. Blažena Marija Magdalena Martinengo, potičući svojom uobičajenom odlučnošću na primanje svih prilika poniženja "zato što se u ovima priskrbljuje poniznost",¹⁷ piše: "Nikada nećete živjeti u miru, u ljubavi i u slozi, ako se ne budete ponizile, podložile i popuštale jedna drugoj u svemu onome što nije protiv Boga, protiv Pravila i protiv naših svetih Konstitucija".¹⁸

Klara se na početku Trećeg pisma sv. Agnezi Praškoj naziva "najneznatnijom i nedostojnom Kristovom službenicom i služavkom Siromašnih gospođa";¹⁹ isti izraz s neznatnim prijelazima ponavlja se u drugim Pismima, Pravilu, Oporuci i Blagoslovu.²⁰ Ovo je lijepo zapazio Cettina Militello u svome nedavno objavljenom djelu "Chiara e il femminile": "Temeljni Klarin izbor je Krist, Sin Božji... Biti "službenica" ukorjenjuje se i temelji, dakle, na kršćanskom uzoru, na primjeru uzašašća Krista sluge i siromaha u njegovoj kenozi".²¹

"Opatica neka bude službenica svih sestara", opominje Klara.²² Njezina je malenost "malenost... koja se nikada ne zaustavlja, nego služi: čisti prljavštinu u bolesničkoj sobi, pere noge sestrama koje se vraćaju s vanjske službe, pomaže sestrama u predenju i pripravljanju tjelesnika za crkve".²³ Sv. Ambrozije tumačeći tajnu Pohoda kaže: "Milost Duha Svetoga ne poznaje zapreka koje bi zaustavile hod..."²⁴

Prema Klari, ljubav koju netko ima u srcu može se utjeloviti samo u istinskim djelima bratstva, ljubavi i služenja. Poput sv. Franje kazuje u pero svoju posljednju volju: "A iz ljubavi Kristove ljubeći se među sobom, pokažite prema van onu ljubav koju imate unutra, da, tim primjerom izazvane, sestre uvijek rastu u ljubavi prema Bogu i u međusobnoj ljubavi".²⁵ Ovo je prirodno, događa se samo po sebi u dosljednosti ljubavi, jer "ako majka ljubi i hrani svoju tjelesnu kćer, koliko više mora sestra ljubiti i hraniti svoju duhovnu sestru!"²⁶

Prvi sljedbenici, najvjerniji od prvog trenutka, Leon, Rufin i Anđel, o prvom Franjinu bratstvu svjedoče da svi bijahu "duboko ponizni i odrasli u ljubavi".²⁷ Prvi

¹⁶Isto, str. 50.

¹⁷MARIJA MAGDALENA MARTINENGO, *Raccolta di documenti...*, u *Temi spirituali*, nav. dj., vol. I., str. 229.

¹⁸Isto, vol. II., str. 1240.

¹⁹3PA, 2: SFK 240.

²⁰1PA, 2: SFK 234; 3PA, 2: SFK 240; 4PA, 2: SFK 244; PKI, I, 3: SFK 249; OKI, 37: SFK 271; BIKI, 6: SFK 233.

²¹CETTINA MILITELLO, *Chiara e il "femminile"*, u *Chiara. Francescanesimo al femminile* (uredio D. COVI i D. DOZZI), Dehoniane - Collegio S. Lorenzo, Roma 1992., str. 69.

²²PKI, X, 5: SFK 263.

²³KLARA AUGUSTA LAINATI, *Una donna: santa Chiara d'Assisi*, u *Studi francescani*, nav. dj., str. 371.

²⁴SV. AMBROZIJE, *Evangelii secundum Lucam* 7/1, II, 19.

²⁵OKI, 59-60: SFK 273.

²⁶PKI, VIII, 16: SFK 260.

²⁷TD, 42: *Legenda trojice drugova* (preveo D. Damjanović), Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1982., str. 48.

životopis sv. Franje Tome Čelanskog, koji je vidio svjetlo prije 16. srpnja 1228, (tek šesnaest godina poslije Klarina bijega u Poziuncolu), govoreći o "plemenitoj zgradi dragocjenih bisera" koja je nastala na Klarinim temeljima, svjedoči: "Među njima je vladala krepost međusobne neprestane ljubavi koja je njihove volje međusobno tako povezivala da su sve u svemu bile jednodušne. Premda su bile mnogobrojne i raznolike, ipak su sve imale jedan duh; a znalo ih je zajedno boraviti po četrdeset do pedeset."²⁸

Ugođaj koji se osjeća u Sv. Damjanu jest ugođaj "prisnosti",²⁹ kao što je to između majke i kćeriju, te kćeriju međusobno; sve se odvija u šutnji koja je slušanje i sudjelovanje u neizmjerne Božjoj šutnji i zahvaljivanje Ocu za primljeni dar. Zajedništvo je za Klaru "sestre koje mi je Gospodin darovao..."³⁰ Radi se o tome "da se prebiva u zajednici na Franjin način, kojemu su se sljedbenici obraćali zovući ga "draga Majko"... Čitavo Pravilo i Klarina Oporuka hvalospjev su materinstvu. Ono je milosrđe, posjedovanje drugoga u osobnom "rahaminu", u osobnim prsima na način "rahamina"; posjeduje ga se i u krhkosti, slabosti, bolesti, očaju... Drugi je onaj na kojem blagotvorno obilježavamo znak križa..."³¹ "Zbog toga, raditi, živjeti bratsku malenost..., služba u Crkvi, u zajednici, označava znati trpjeti."³²

Klara kao "majka - sestra - sluškinja", "žena koja se žrtvuje za opće spasenje",³³ poznaje opasnosti i neprijatelja zajedničkog života; poglavito je to, u skladu sa sv. Katarinom Bolonjskom, "škodljiva i zarazna podmuklost smrtnog častoljublja..., ljuta kopriva koja tjera ljupku maslinu svetog mira",³⁴ ujedinjena s "gubom" mrmljanja, protiv koje će se oboriti blažena Camilla Battista da Varano nazvavši je "najgorom krvopijom".³⁵ Zbog toga Klara u Pravilu upozorava svoje sestre: "Opominjem pak i potičem u gospodinu Isusu Kristu da se sestre čuvaju svake oholosti, isprazne slave, zavisti, pohlepe, brige i skrbi za ovaj svijet, ogovaranja i mrmljanja, nesloge i dijeljenja".³⁶

Camilla Battista da Varano, koja je veoma dobro razumjela da je bit kršćanstva u ljubavi prema neprijateljima, reći će Ocu: "O, najmilostiviji Bože, kad bi mi otkrio sve tajne Tvoga presvetog srca i pokazivao mi svaki dan sve čete anđela, kad bi svaki dan uskrisivao mrtve, ne bih Ti vjerovala nego samo zbog toga što me ljubiš pouzdanom ljubavlju. Ali kad osjetim da sam zadobila milost čistog srca, da činim dobro i onomu

²⁸ *IČel*, 19, str. 13.

²⁹ *Usp. PKI*, X, 4: SFK 263.

³⁰ *OKI*, 25: SFK 270.

³¹ KLARA AUGUSTA LAINATI, nav. dj., str. 370.

³² *Isto*, str. 371.

³³ *Isto*, str. 372.

³⁴ SV. KATARINA BOLONJSKA, *Le sette armi spirituali* (uredio P. PULIATTI), Felce, Modena 1963., str. 80.

³⁵ BLAŽENA CAMILLA BATTISTA DA VARANO, *Istruzioni al discepolo*, V, u *Le opere spirituali*, nav. dj., str. 187.

³⁶ *PKI*, X, 6: SFK 263.

koji mi čini zlo, da govorim dobro i hvalim, bez da gledam tko sam ja, onoga koji govori loše o meni i koji me nepravедno prekorava, vječni najmilostiviji Oče, zbog ovoga nepogrešivog znaka vjerovat ću da sam Ti prava kći.”³⁷

Upravo ovu neuvjetovanu ljubav prema svakome onom zbog kojeg trpimo, ili kako je to govorio Franjo, “smatrati milošću svaku osobu koja nam stoji na putu”,³⁸ Klara želi za sebe i za svoje sestre; ona zna da Bog, da bi očistio svoju izabranu posudu, “zastire oči tisuću svetih ljudi da je priprave naslijepo... s njihovim teškim osudama.”³⁹

“Istinski svojega neprijatelja ljubi onaj koji se ne žalosti zbog nepravde koju mu je nanio, nego se iz ljubavi Božje izjeda zbog grijeha njegove duše. I neka mu djelima iskaže ljubav”,⁴⁰ živeći “ljubav... kao nadu u ono što drugi mogu postati uz našu bratsku pomoć”⁴¹ i neka s drugima uzajamno dijeli dah Duha Božjeg u oprostjenju i ljubavi.

Budući da je teško proživjeti čitav život jedno uz drugo a da se nikad ne pogriješi protiv brata ili sestre, Klara se ne skanjuje poticati sestre na pitanje oprostjenja i pomirbu, opominjući: “Ako bi se dogodilo - što ne dao Bog - da se između sestre i sestre zbog riječi ili gesta kadgod pojavi smutnja ili sablazan, ona koja je dala uzrok smutnji neka se, prije negoli prikaže Gospodinu dar molitve, ne samo ponizno prostre pred nogama druge tražeći oprostjenje, nego neka također jednostavno moli za njezino posredovanje kod Gospodina da joj oprost. A ova, sjećajući se Gospodnjih riječi: Ako od srca ne oprostite, ni Otac vaš nebeski neće oprostiti vama, neka velikodušno svojoj sestri oprost svaku nepravdu koju joj je nanijela.”⁴²

Kad bi se fratri susreli na putu, nastala bi radost srca, “rasprsnuce duhovnog uzbuđenja.”⁴³ Klara prema Agnezi očituje “požar ljubavi”;⁴⁴ ona joj je bila “milija od svih”,⁴⁵ “polovina njezine duše i škrinja posebne srdačne ljubavi.”⁴⁶

Sv. Augustin kaže: “Voda ljubavi” jest “izvor koji nam je Gospodin želio dati ovdje na zemlji da ne bismo ožednjeli tijekom puta: pijemo je u izobilju; kada stignemo u domovinu pit ćemo je u još većem obilju.”⁴⁷

---

³⁷ BLAŽENA CAMILLA BATTISTA DA VARANO, *Istruzioni al discepolo*, IV, nav. dj., str. 182.

³⁸ Usp. *PMi*, 2: SFK 68. U *NPr* piše: “Prijatelji su nam, dakle, svi oni koji nam nepravедno nanose nevolje i tjeskobe, sramotu i nepravde, boli i muke, mučeništvo i smrt; moramo ih mnogo ljubiti, jer od ovoga što nam oni nanose imamo vječni život” (XXII, 3-4: SFK 139).

³⁹ GIOVANNI TAULER, *Divine Istituzioni*, 11, u *Opere*, Edizioni Paoline, Alba, 1977., str. 684.

⁴⁰ *Op*, IX, 2-4: SFK 43.

⁴¹ Apostolska pobudnica “Evangelica Testificatio” pape Pavla VI. o obnovi redovničkog života prema učenju Koncila (29. lipnja 1971), 39.

⁴² *PKI*, IX, 6-11: SFK 262.

⁴³ Usp. *I_el*, 38, str. 21.

⁴⁴ *4PA*, 5: SFK 244.

⁴⁵ *Isto*, 34: SFK 246.

⁴⁶ *Isto*, 1: SFK 244.

⁴⁷ SV. AUGUSTIN, *In Epistolam ad Parthos Tractatus*, 7,1.

Potrebno je promotriti još jedan pogled koji Klara ima s obzirom na zajedničko življenje. Ako je "Franjina karizma bila predstaviti sliku Krista raspetoga, Klarina bijaše obnoviti sliku djevice Marije... Za razliku od Franjina apostolskog života njezin je život zatvoren i neznan, poput Marijina života nasuprot Isusova. Za razliku od razapetog Franje, ona je u stavu poklonstva i razmatranju njegovih izranjenih ruku; nalikuje Mariji koja se nalazi podno križa. Za razliku od onoga što je Franjo učinio, postavši bogat na nebu, ona ostaje na zemlji vjerna i nepobjediva čuvarica, poput Marije s obzirom na Crkvu koja se rađa."⁴⁸

Franjo je "drugi Krist", Klara je "druga Marija",⁴⁹ koja u svome djevičanskom krilu nosi Onoga kojega ni nebesa ne mogu obuhvatiti.⁵⁰ Klara je Zaručnica Duha Svetoga⁵¹ koja se poput Marije siromaštvom pripravlja primiti plodno "sveto djelovanje"⁵² Duha Svetoga koji će je učiniti majkom velikog naraštaja: u "zatvorenosti Sv. Damjana rodit će mnoge sinove i kćeri u gospodinu našem Isusu Kristu, kako se to danas može vidjeti."⁵³

Ne samo sestre Sv. Damjana, nego i one koje dolaze, ne samo oni koji kucaju na vrata samostana opterećeni bolima i očajem, nego čitava Crkva i svijet, nalaze se u Klarinom krilu kao u "Kristovoj utrobi", "Kristovu srcu."⁵⁴ Njezina molitva za one koji trpe i za čitav Assisi koji opsjeda Vitale d'Aversa, znak križa koji čini na bolesnim mjestima sestara i onih koji joj se utječu,⁵⁵ označavaju "temeljni stav preuzimanja bolova drugih, spremnost nešto osobno preuzeti po primjeru Boga koji štiti poput majke."⁵⁶

Zajedništvo s Kristom tjera je i nosi je u otvorenost prema svijetu, otvorenost široku poput Kristovih "otvorenih ruku", reći će blažena Julija Milanska, klarisa iz XVI. st."⁵⁷ Ovo zajedništvo čini je "djeliteljicom božanske milosti", "posrednicom između Boga

⁴⁸ GIULIO MANCINI, *Contemporaneità di santa Chiara*, u *Santa Chiara d'Assisi. Studi e Cronaca del VII Centenario 1253 - 1953*, Comitato Centrale per il VII. Centenario della morte di S. Chiara, Assisi, 1954., str. 41.

⁴⁹ Toma Čelanski u *Proslovu u Životopisu sv. Klare*, potičući žene da nasljeđuju Klaru, označuje je kao "otisak Majke Božje".

⁵⁰ Usp. 3PA, 18-19: SFK 241-242.

⁵¹ "Zaručile ste se s Duhom Svetim", govori Franjo u *Obliku života dan sv. Klar*, 1.

⁵² PKI, X, 9: SFK 263.

⁵³ *Post*, XX, 7.

⁵⁴ *Lumen gentium*, Dogmatska konstitucija o Crkvi, 46.

⁵⁵ O događajima s Vitalom d'Aversa usp. 4_el, 23; *Post*, III, 19; IX, 3; XIII, 9; XIV, 3. O čudesima nastalima poslije Klarina znaka križa i molitve usp. *Post*, 27; 32; 32-35; također usp. odgovarajuća svjedočanstva iz *Postupka za proglašenje svetom*.

⁵⁶ MARIANNE SCHLOSSER, *Madre - sorella - sposa nella spiritualità di santa Chiara*, u *Chiara. Francescanesimo al femminile*, nav. dj., str. 173-174.

⁵⁷ *Revellazioni della B. Caterina alla B. Giulia da Milano*, u *Temi spirituali*, nav. dj., vol. II., str. 1281.

i grešnika,"⁵⁸ stražaricom koja neprestano podsjeća Boga na savez sklopljen krvlju njegova Sina pozivajući ujedno svemir da se obrati Njemu:

*"O vi, koji podsjećate Jahvu,
vama nema počinka!
I ne dajte Mu mira
dok ne obnovi Jeruzalem,
dok ga opet
slavom na zemlji ne učini" Iz 62, 6-7).*

"Smatram te pomoćnicom samoga Boga i podržavateljicom klonulih udova njegova neizrecivog tijela", reći će Klara Agnezi Praškoj, prostorno dalekoj ali bliskoj u srcu.⁵⁹

Klara ulazi u pustinju namjesto svih, ne da bi sebično pobjegla od svijeta, nego "da bi se što jače sabrala uz božanski izvor iz kojeg crpi početak snaga koje tjeraju svijet naprijed, te da bi u ovom svjetlu shvatila velike čovjekove zamisli."⁶⁰

Klara se bori umjesto svih, ona je "kao kula mira, kao utvrda na kojoj se lome valovi."⁶¹ Kardinal Ratzinger kaže: "Sva iskušenja Crkve ulaze u samostanski život, moraju ući. Mogu biti nadvladana u Crkvi samo ako na primjeren način budu podnošena i nadvladana strpljivošću i poniznošću izabranih duša, onih čiji život postaje radionicom naše slobode."⁶²

Neki su Klarinu žrtvu označili žrtvom paljenicom, tj. stvarno najvišim prinosom koji čovjek može dati Bogu; prinos je to koji sažije sve na Božjem žrtveniku, ništa ne ostavljajući za sebe.⁶³

Krist, "da bi dao svu ljubav, na križu se odriče sve ljubavi, kako one prema grešnicima lišenima ljubavi tako i one prema Crkvi koju ljubi u Mariji i one prema Ocu."⁶⁴ Na isti način i Klara, jednako jučer kao i danas, potpuno je i temeljito predana s Kristom Ocu, u Duhu Svetom "za život svijeta" (Iv 6,51), da bi u njegovoj žrtvi opće i bratske ljubavi, kao i u samoći križa, "Bog bio sve u svemu" (IKor 15,28).

---

⁵⁸Un tesoro nascosto ossia Diario di S. Veronica Giuliani (uredio P. PIZZICARIA, Giachetti, Prato, 1903., vol. VII., str. 254; vol. III. str. 692.

⁵⁹3PA, 8: 241.

⁶⁰Messaggio di Monaci Contemplativi al Sinodo dei Vescovi sulla possibilità dell'uomo di venire a colloquio col Dio ineffabile, u Forma Sororum 4 (1967), str. 108.

⁶¹ENGELBERT GRAU, Santa Chiara d'Assisi e le sue sorelle. Una vita per Dio e per gli uomini a servizio della Chiesa u Forma Sororum 15 (1978) str. 211.

⁶²JOSEPH CARD. RATZINGER, Chiara, "silenziosa parola" di vita per la Chiesa, u Forma Sororum 26 (1989), str. 236.

⁶³EZIO FRANCESCHINI, Chiara è il simbolo più delicato della forma più alta di offerta: l'olocausto, u Nel segno di Francesco (uredio F. CASOLINI e G. GIAMBA), Porziuncola, Assisi 1988., str. 414.

⁶⁴HANS URS VON BALTHASAR, Rapporto diretto con Dio, u Concilium 9 (1967), str. 61.

veće ljubavi od ove: položiti vlastiti život za svoje prijatelje. Vi ste moji prijatelji ako učinite što vam zapovijedam. Više vas ne nazivam slugama, jer sluga ne zna što namjerava činiti gospodar. Nazvao sam vas prijateljima, jer vam saopćih sve što sam čuo od Oca. Niste vi mene izabrali, nego sam ja vas izabrao i odredio vas da idete i rodite rod i da vaš rod ostane, i da vam dadne Otac što god zamolite u moje ime. Ovo vam zapovijedam da ljubite jedan drugoga!

Pripjevni psalam (PM, 1-7: SFK 145-146; PK, SFK 146-147)

Prip. Pozdravljamo vas, svete kreposti koje se po milosti i rasvjetljenju Duha Svetoga ulijevate u srca vjernika.

Zdravo, kraljice Mudrosti, Gospodin te sačuvao s tvojom sestrom svetom Jednostavnošću.

Gospodo, sveta Siromaštino, Gospodin te sačuvao s tvojom sestrom svetom Poniznošću.

Gospodo, sveta Ljubavi, Gospodin te sačuvao s tvojom sestrom svetom Poslušnošću.

O presvete kreposti, svekolike vas sačuvao Gospodin od kojeg dolazite i proistječete.

Nema na svijetu čovjeka

koji bi jednu od vas mogao imati, ako prije ne umre.

Koji ima jednu, a druge ne povređuje, ima sve.

A tko jednu povređuje, nema nijedne, i povređuje sve.

A svaka pojedina suzbija mane i grijehe.

Sveta Mudrost suzbija sotonu i svu njegovu zloću.

Čista i sveta Jednostavnost suzbija svaku mudrost ovoga svijeta i mudrost tijela.

Sveto Siromaštvo suzbija požudu, gramzljivost i brige ovoga svijeta.

Sveta Poniznost suzbija oholost i sve ljude ovoga svijeta,

a isto tako sve što je na svijetu.

Sveta Ljubav suzbija sve đavolske i putene napasti, sve tjelesne strahove.

*Sveta Poslušnost suzbija
svaku tjelesnu i putenu volju,
te drži svoje tijelo umrtvljeno
i spremno podložiti se duhu
i svome bratu
te čini da je čovjek podložan
i pokoran svim ljudima koji su na svijetu,
a ne samo ljudima, nego i svim životinjama i zvijerima
da mogu od njega činiti što hoće,
ukoliko im to bude dano odozgor od Gospodina.*

(Stanka za šutnju)

Čitanje iz spisa sv. Franje i Klare (4Čel, 12.38)

Klara, prvi kamen i plemeniti temelj svoga Reda, već je od početka nastojala postaviti zgradu svih kreposti na temelju svete Poniznosti.

Obećala je blaženom Franji svetu Poslušnost i nikada ne odstupi od ovog obećanja.

Tri godine poslije svoga obraćenja odbila je naslov i službu opatice. Više je voljela ponizno biti podložna i među sluškinjama Kristovim, nego biti na čelu, služiti, a ne biti služena.

Blaženi ju je Franjo ipak prisilio preuzeti poglavarstvo nad gospodama. To je u njezinom srcu urodilo strahom, a ne nadutošću. U njoj nije porasla neovisnost, nego duh i navika služenja.

Što je više bila uzdizana u ovim prividima nadmoćnosti, toliko se više osjećala manjom u svojim očima, spremnijom na služenje, poniznijom također u vanjskom vladanju.

Od ovog trenutka nije više odbila nikakvo služinsko zaduženje. Išlo je to dotle da je većinom ona lijevala vodu na ruke sestara, služila ih dok su sjedile i posluživala ih dok su jele.

Nerado je izdavala zapovijedi. Ono što je potrebno sama bi učinila, više voljevši to sama učiniti nego narediti sestrama.

Ova časna poglavarica samostana ne služi samo duše svojih sestara, nego i njihova tijela čudesnim zanosom ljubavi.

Tijekom hladnih noći često ih je svojom rukom pokrivala dok su spavale. Željela je da se one, koje su po njezinu sudu nesposobne održavati zajedničku skromnost, zadovolje manje strogim oblikom života.

Ako bi neka od sestara trpjela napasti, ako bi neka, kao što se može dogoditi, bila

obuzeta žalošću, Klara bi je pozvala na stranu i plačući bi je savjetovala.

Katkada bi sjela podno nogu ovih sestara da bi im majčinskim milovanjem olakšala žestinu boli.

Sestre, zahvalne zbog njezina čina dobrote, uzvraćale su joj potpunom privrženošću. Primale su njezinu majčinsku osjećajnu ljubav. Poštivale su u njoj njezinu zadaću učiteljice. Slijedile su vjerno njezino ispravno napredovanje kao voditeljice i u svim ovim stvarima divile su se njenoj premoći u svetosti, nje kao zaručnice Kristove.

Iz spisa sv. Klare

(Dvije se čitačice izmjenjuju u čitanju odlomaka dok ih u pozadini prati glazba)

Ljubite uvijek svoje duše i duše svih svojih sestara. (BIKI 14: SFK 233)

A iz ljubavi Kristove ljubeći se među sobom, pokažite prema vani onu ljubav koju imate unutra, da, tim primjerom izazvane, sestre uvijek rastu u ljubavi prema Bogu i u međusobnoj ljubavi. (OKI, 59-60: SFK 273)

Neka jedna drugoj slobodno očituju svoje potrebe. Pa ako majka ljubi i hrani svoju tjelesnu kćer, koliko više mora sestra ljubiti i hraniti svoju duhovnu sestru? (PKI, VIII, 15-16: SFK 260)

Opominjem pak i potičem u gospodinu Isusu Kristu da se sestre čuvaju svake oholosti, isprazne slave, zavisti, pohlepe, brige i skrbi za ovaj svijet, ogovaranja i mrmljanja, nesloge i dijeljenja. I neka se brinu da uvijek sačuvaju jedinstvo međusobne ljubavi koja je vez savršenstva. (PKI, X, 6-7: SFK 263)

Opatice pak i njezine sestre neka se čuvaju da se ne srde i ne uznemiruju zbog nečijega grijeha, jer su srdžba i uznemirenost u njima i u drugima smetnja ljubavi. (PKI, IX, 5-6: SFK 261-262)

A opatica neka bude s njima toliko prijazna da joj one mogu govoriti i prema njoj postupati kao gospodarice prema svojoj sluškinji. Jer tako mora biti da je opatica službenica svih sestara. (PKI, X, 4-5: SFK 263)

Neka bude skrbna i razborita prema svim sestrama kao dobra majka prema svojim kćerima, a osobito da im od milostinja što Gospodin daje nastoji pribaviti svakoj pojedinoj po potrebi. I neka bude blaga i jednostavna, da joj sa sigurnošću mogu očitovati svoje potrebe, i da joj se mogu pouzdano uteći svakoga časa kako im se bude svidjelo, kako za sebe tako i za druge. (OKI, 63-66: SFK 273)

A podložne sestre neka se sjete da su se radi Boga odrekle svoje volje. Stoga hoću da budu podložne svojoj majci, kako su dragovoljno obećale Gospodinu, da bi njihova majka lakše nosila svaki teret službe, i da joj se ono što je dosadno i gorko, po njihovu svetom ponašanju, pretvori u sladost. (OKI, 67-70: SFK 274)

Jer nas je sam Gospodin postavio za primjer i zrcalo ne samo drugim ljudima nego

i našim sestrama koje će Gospodin pozvati u naš red, da i one budu ljudima u svijetu za zrcalo i primjer. Kad nas je, dakle, Gospodin pozvao na tako velike stvari da se na nas mogu ugledati one koje će biti drugima zrcalo i primjer, dužne smo mnogo blagoslivljati i hvaliti Boga i još više se poticati da u Gospodinu činimo dobro. (*OKI*, 19-22: SFK 269)

Smatram te pomoćnicom samoga Boga i podržavateljicom klonulih udova njegova neizrecivog tijela. (*3PA*, 8: SFK 241)

(*Stanka za šutnju*)

Vod.: (*Usp. 2PA*, 3: SFK 237; *PKI X*, 7: SFK 263; *OKI*, 20: SFK 269; *PBr*, 65: SFK 35)

Pomolimo se.

O Bože, tvorče milosti, od kojeg dolazi svako dobro i svaki savršeni dar, pomози nam uvijek sačuvati uzajamno jedinstvo međusobne ljubavi koja je veza savršenstva, tako da možemo sjati kao zrcalo i primjer za sve one koji žive u svijetu. Ti koji živiš i kraljuješ u savršenom Trojstvu i u jednostavnom Jedinstvu, Bože svemogući, u sve vijeke vjekova.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin neka vas blagoslovi i neka vas čuva.

Puk: Amen.

Neka Njegovo lice zasja nad vama i neka vam udijeli milosrđe.

Neka svoj pogled svrati na vas i udijeli vam mir.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin bio uvijek s vama i učinio da vi uvijek budete s njim.

Puk: Amen.

Vod.: I blagoslov Boga Svemogućega, Oca i Sina i Duha Svetoga, neka side na vas i neka uvijek ostane s vama.

Puk: Amen.

(*Završna pjesma*)

“SJAJ SLAVE” *

S KRISTOM, U OCU, PO DUHU

Prije nego što je prisno ujedini sa sobom, Bog daruje duši spoznanje osobnog transcendentnog bića i njegove ljudske korjenite nemoći. Zbog toga se iz Franjina srca izlijeva sljedeća molitva dok traži svoga Gospodina među vrletima brda La Verna: “Tko si Ti, preslatki moj Bože? Tko sam ja, najgadniji crv i beskorisni Tvoj sluga?”¹

Svaka duša ima svoj put kojim treba proći, “veliku prazninu” u kojoj biva “napuštena i osamljena sa strane neba i zemlje”, govori blažena Marija Magdalena Martinengo, klarisa kapucinka.² Klara Izabela Gherzi, klarisa iz 18. st. reći će: “Svaka duša ima veliku prazninu u kojoj se nema ni na što osloniti i u kojoj nema ništa drugo nego sama praznina”.³

Klarin je put lišiti se svega, živjeti život siromaštva i poslušnosti, zajedništva, klauzure i kontemplacije, živjeti jedino za Boga i od Boga. “Ništa, dakle, drugo nemojmo željeti, ništa nemojmo htjeti, neka nam se ništa drugo ne sviđa niti nas što veseli nego Stvoritelj, Otkupitelj i Spasitelj naš, jedini pravi Bog... Neka nas, dakle, ništa ne priječi, ništa ne dijeli, ništa ne rastavlja.”⁴ Prema Klari, kao i prema Franji, ništa drugo ne smije zaposjesti dušu, nego čista čežnja ujediniti se s Gospodinom. “Put prema gore vodi prema dolje”,⁵ govorio je blaženi Egidije. Kao što u dolini “voda brže protječe što više pada”, tako duša što više silazi u ponor poniznosti i siromaštva, toliko više “shvaća” Boga i plodne vode Duha Svetoga.⁶ Gospodin će blaženoj Angeli da Foligno reći: “Pripravi se i ja ću biti bujica”.

Klara je “polje otvoreno kiši milosti u svojoj svojoj širini”.⁷ “Pustinja” može sve spržiti u njoj, budući da se nebo otvara pred bitnom gološću njezinog poniznog i ljubećeg srca... Pisano je da “molitva poniznog prodire kroz oblake” (*Sir* 35,17) i stiže do Boga.

¹4PA, 14: SFK 245.

² *Cvjetiči svetog Franje* (preveo D. Šimunović), Franjevački provincijalat, Kaptol 9, Zagreb 1972., str. 168.

³ MARIJA MAGDALENA MARTINENGO, *Raccolta di documenti...*, u *Temî spirituali...*, nav. dj., vol. I., str. 265.

⁴ *Memoria delle cose appartenenti a suor Chiara Isabella Gherzi, scritte per ordine dei suoi confessori*, u *Temî spirituali*, nav. dj., vol. I., str. 262.

⁵ *NPr*, XXXIII, 9-10: SFK 144.

⁶ BEATO EGIDIO D'ASSISI, *I Detti*, nav. dj., str. 43.

⁷ Usp. SV. BONAVENTURA, *De perfectione vitae...*, II, 6.

⁸ Usp. 4Čel, 19.

Gospodin gleda na poniznost svoje sluškinje, priginje se prema Klari, kao nekada prema mladoj Djevici iz Nazareta, da bi je ispunio milošću.

Milost se pokazala vidljivom u životu ponizne Kristove sluškinje i siromašnih žena. Na Postupku za proglašenje svetom, gospođa Francesca gospodina Capitania di Coldimezzo svjedoči o "dvama krilima, sjajnama poput sunca, koja su se nekada uzdizala u visine, a nekada pokrivala glavu".⁹Jedna je druga svjedokinja, gospođa Agneza gospodina Oportula di Bernardo, vidjela "crvenu jarku svjetlost koja kao da je izbacivala neke vatrene iskre; ta svjetlost okružila je unaprijed predskazanu sveticu i pokrila njezinu glavu. Kada se dvojeći pitala što bi ovo moglo biti, odgovoreno joj je, ne glasom, nego u njezinu umu: Spiritus sanctus superveniet in te."⁹

Klarino je iskustvo iz razmatranja: postupno svlačenje srca da bi postalo sposobno primiti Božji dar. Upravo ovo siromaštvo nenaseljeno Duhom Svetim ona ima pred očima kad se raduje, u Trećem pismu sv. Agnezi Praškoj, videći da najdraža među njezinim kćerima napreduje na putu kreposti: "Divim ti se... kako si neusporedivo blago, sakriveno u njivi svijeta i ljudskih srdaca kojim se kupuje Onoga po kome je sve iz ništa postalo, obujmila snagom vjere i snažnim mišićama siromaštva."¹⁰

Klarino je nasljedstvo koje je ona ostavila siromašnim sestrama kada, pet stoljeća poslije, blažena Marija Magdalena Martinengo bude uskliknula: "O, ništa, i u ovome velikom ništa, o Bože!"¹¹

* * *

Putovi kojima se stiže do obujmljivanja "neusporedivog blaga", "po kojima prijatelj traži svog Ljubljenog, dugi su, opasni, posuti promišljanjem, uzdasima i plaćem, osvjetljeni ljubavlju".¹² Klara to dobro zna jer je sa svojim prvim sestrama iskusila "siromaštvo, napor, nevolju, poniženje i prezir svijeta", držeći sve ovo "velikim užitkom."¹³ Blažena Angela da Foligno, velika franjevačka mističarka koja u Umbriji u XIII. st. živi od istog duha od kojeg su živjeli Klara i Franjo, veoma dobro opaža da duša koja ljubi ne uzmiče pred poteškoćama, nego, u mjeri u kojoj ljubi, "čeznutljivo traži sva sredstva koja je mogu oblikovati po volji Ljubljenoga..., traži ono što Ljubljeni ljubi, tj. samog Ljubljenog."¹⁴

Blažena Battista Varano kaže: "Šeći, trči i leti putom Božjim; vješti šeću, mudri trče,

⁹ Post, IX, 4.

⁹Isto, X, 8.

¹⁰3PA, 7: SFK 241.

¹¹ MARIJA MAGDALENA MARTINENGO, *Raccolta di documenti...*, u *Temi spirituali*, nav. dj. vol. I., str. 265.

¹² RAIMONDO LULLO, *Il Libro dell'Amico e dell'Amato. Dialoghi mistici*, 2, Città Nuova, Roma 1991., str. 32.

¹³ PKI, VI, 2: SFK 257.

¹⁴*Il Libro della beata Angela da Foligno* (uredio L. THIER -A. CALUFETTI), Collegio S. Bonaventura, Roma, 1985., str. 643.

zaljubljeni lete".¹⁵ Ovo kao da je odjek Klarinih riječi: "Žari se sveudilj sve jače žarom ove ljubavi... i zavikni svim žarom tvoje želje: Povuci me k sebi, o nebeski Zaručnice!... Trčat ću bez predaha dok me ne uvedeš u svoju divnu sobicu."¹⁶ Duši koja već u ovom životu čezne za zajedništvom s Bogom i u toj nadi sve više se ispražnjuje od same sebe, odvažujući se na nepoznate i neobilježene osjećaje, Bog sam "potresen" dolazi u susret čuvši "glas prepun ljubavi", koji u isto vrijeme "donosi bol i ljubav".¹⁷ Ovo su riječi Matilde Magdeburške, Klarine suvremenice, koja želi mističkim jezikom opisati tajni "ples" Boga i duše.

Klaru na ovaj "ples", u kojem se Gospodin i duša uzajamno traže, potiče jasna temeljna volja koju ona nastoji izraziti već na početku svoga Pravila: "Obdržavati Evanđelje gospodina našega Isusa Krista živeći u poslušnosti, bez vlasništva i u čistoći."¹⁸

Život "u poslušnosti", dakle, jer "Bog i poslušnost... jedno su", reći će sv. Veronika Giuliani.¹⁹ Da bismo se sjedinili s njim, Gospodin nam neće dati nikakav drugi put osim onoga da uzmemo svoj križ i da ga slijedimo, odričući se u svemu svoje volje. Na početku iskustva u Sv. Damjanu jedini zavjet koji je bio davan bijaše zavjet poslušnosti, po primjeru Onoga koji bijaše poslušan "do smrti, i to do smrti na križu" (*Fil 2,8*). Poslušnost upravlja svakim korakom posredstvom postupnog hoda u jednostavnosti, one "čiste i svete jednostavnosti", sestre "kraljice mudrosti",²⁰ jednostavnosti koja je "čista ljubav postupno spoznata" i koja sama otvara put Božji, "bezdan jednostavnosti."²¹

Oni koji su, barem na trenutak, iskusili neizmjernu Božju jednostavnost, poznaju puninu zajedništva s Bogom koji je "svet, jak, velik, uzvišen...". On je sama "ljubav, milosrđe, mudrost, blagost, ljepota, sigurnost, mir, nada, snaga..."²² Samo "posredstvom želje" mogu sada pronaći "svoju zasićenost, a u zasićenosti svoju želju."²³

Želja, glad i žeđ za Onim, kojeg sv. Bonaventura naziva "potpuno željenim",²⁴ daje jedinstvo, smisao i snagu životu, te vodi sve bliže Bogu. Životopisci govore o Franji da bijaše čovjek "preobražen opojnošću Božje ljubavi",²⁵ "sav ispunjen Božjom

¹⁵ BLAŽENA CAMILLA BATTISTA DA VARANO, *Istruzioni al discepolo*, IV, u *Le opere spirituali*, nav. dj., str. 182.

¹⁶ 4PA, 27. 29-31: SFK 246.

¹⁷ MECHTILDE VON MAGDEBURG, *Le rivelazioni*, u *I mistici dell'Occidente*, vol. IV., *Mistici medievali*, 2 (uredio E. ZOLLA), Biblioteca Universale Rizzoli, Milano, 1978., str. 282.

¹⁸ PKI, I, 1-2: SFK 249.

¹⁹ *Un tesoro nascosto ossia Diario di S. Veronica Giuliani*, nav. dj., VI, 1901., str. 216-217.

²⁰ PK, 1.10: SFK 146-147.

²¹ KLARA AUGUSTA LAINATI, *Prudenza e semplicità nella vita e negli scritti di san Francesco*, u "Quaderni di Spiritualità francescana", 13, *Prudenza e semplicità francescana*, Porziuncola, Assisi, 1966., str. 53. 49.

²² PBL, SFK 52.

²³ SAN BARNARDO, *Sententiae*, III, 127, u *Opere di San Bernardo*, II, *Sentenze e altri testi*, Città Nuova, Milano, 1990., str. 663.

²⁴ SV. BONAVENTURA, *Le tre vie della vita spirituale*, u *Forma Sororum*, 26 (1989), str. 329.

²⁵ TD, VII, 21, str. 32.

ljubavlju.”²⁶ *Životopis sv. Klare i Postupak za proglašenje svetom* pripovijedaju da je Klara duge noći provodila u molitvi, polegnuta po zemlji ili “uzdignuta na krevet” u godinama bolesti. Imala je lice izbrazdano suzama i usplamtjelo od želje: “Ona, gospođa Klara, uvečer poslije večerja, dugo je molila u obilnim suzama. U sličnom stanju ustajala bi oko pola noći na molitvu...”²⁷

Sv. Katarina Bolonjska reći će o sebi: “Ustrajnost u molitvi bila je moj život, moja dadilja, moja učiteljica, moja utjeha, moje utočište, moj odmor, moje dobro i sve moje bogatstvo. Obranila me je od svih smrtnih grijeha. Živa sam zahvaljujući ustrajnosti u molitvi, jer me je ona hranila kao što mati mlijekom hrani svoga sina.”²⁸

Molitva su “vrata” koja uvode u prisnost s Bogom i s njegovim tajnama. Ona je “put” u spokojstvo i u mir razuma i srca. U molitvi duša prima na dar “samu bit Darovatelja”, tj. ljubav kojom ga se ljubi “neprestance, silno i bez određene mjere, koliko se to god može na ovome svijetu.”²⁹

Ovaj se dar prima u punini kad se “izabere stanovati zatvoreni tijelom da bi se slobodna duha moglo dvoriti Gospodina”.³⁰ Klara Ermentrudi iz Brugesa govori: “Ljubi iz svega srca Boga i Isusa, Sina njegova, razapeta za nas grešnike i nek iz tvoje pameti ne izlazi spomen na njega.”³¹ Sv. Agnezi Praškoj pak govori: “Postavi svoj duh pred zrcalo vječnosti, uroni svoju dušu u svjetlo slave, postavi svoje srce u lik božanske biti i preobrazi svu sebe motrenjem u slici njegovog božanstva... Potpuno ljubi Onoga koji je svega sebe predao radi tvoje ljubavi.”³²

Put molitve proteže se tijekom čitava života, jer koliko traje život, toliko traje pročišćenje srca koje želi biti vječno boravište Njemu, Ocu i Sinu i Duhu Svetom. Put molitve je sam život; vrijeme molitve kao i ono rada, klauzura, šutnja, pokora, zajednički život, vrijeme patnje i bolesti - sve to mora voditi prema čistoći srca, odnosno “micanju iz pameti svake misli da bi se moglo prići jedino dubinama Božje tajne”,³³ kako Klara podučava mlade sestre primljene u samostan. Važno je ne ugasiti “duha svete molitve kojemu sve vremenito mora služiti.”³⁴ Potrebno je i nastojati oko onoga što se mora željeti prije bilo čega drugoga: “Iznad svega moraju željeti imati Duha Gospodnjeg i njegovo sveto djelovanje, da mu se uvijek čistim srcem mole i da budu ponizne, strpljive u progonstvu i bolesti; da ljube one koji nas progone, kude i

²⁶ZS, XI, 113.

²⁷Post, X, 3. Uz ostala svjedočanstva Post (I, 7.9; II, 9.19; XIV, 2) usp. 4 Čel, 19-20.

²⁸ILLUMINATA BEMBO, *Specchio d'illuminazione...*, nav. dj. str. 78-79.

²⁹MARIJA MAGDALENA MARTINENGO, *Insinuazioni ammirabili alle Novizie*, u *Temi spirituali...*, nav. dj., vol. II., str. 1487.

³⁰Usp. PKI, SFK 249.

³¹PKE, 11: SFK 275.

³²ŽPA, 12-13.15: SFK 241.

³³4Čel, 36.

³⁴PKI, VII, 2: SFK 259.

potvaraju, jer Gospodin kaže: "Blaženi koji trpe progonstvo radi pravednosti, jer je njihovo kraljevstvo nebesko. I koji ustraje do konca taj će se spasiti"³⁵.

Klarino je iskustvo da se preko molitve može lišiti i osobnog siromaštva, darujući ga božanskoj tajni. Klarin životopisac, Toma Čelanski, piše: "Tijekom četrdeset godina živjela je na stupnju najvišeg siromaštva. Dok je oštra pokora izmorila njezino tijelo u prvom razdoblju njezina redovničkog života, godine koje su slijedile nakon toga bile su obilježene velikom bolešću... Tijekom dvadesetosam godina neprestane iznemoglosti nije se čulo nikakvo mrmljanje, nikakvo jadikovanje, nego je iz njezinih usta uvijek izlazio sveti razgovor, zahvaljivanje."³⁶

Siromašan je, naime, onaj koji uvijek zahvaljuje Previšnjem. Posljednja riječ siromaštva je poklonstvo.

* * *

Blažena Julija Milanska kaže da na takvu dušu koja u "Kristu - zrcalu" "ispituje neprestano svoj lik", "uresujući se potpuno iznutra i izvana raznobojnim cvijećem svih kreposti i... prekrasnim haljinama",³⁷ dušu koja Ga snagom duha slijedi "golog na križu posredstvom siromaštva, nemoći i svega onoga što se Njemu sviđa",³⁸ silazi kao na Mariju kiša Duha koji je izvor i vrhunac svega molitvenog puta i puta razmatranja. Jacopone da Todi pjeva: "Uzvišeno Ništa, tvoje je djelovanje toliko jako da otvara sva vrata i ulazi u beskraj."³⁹

Duša koja je ispraznila samu sebe živi u onom istom zajedništvu volje koje u Duhu ujedinjuje Oca i Sina. S Klarinim sestrama mogli bismo reći da je ona uronjena "u ovo nepregledno more i neizmjernu pučinu Božjeg beskrajja, u Božje biće,"⁴⁰ u "more bez obala koje je Božje milosrđe."⁴¹ Klara je to iskusila, kao što se vidi iz njezinih riječi upravljenih Agnezi iz Bohemije: "Zaista je sretan onaj kojemu je dano da se domogne ove svete gozbe, da svim srcem prione uz onoga čijoj se ljepoti sveudilj dive blažene nebeske čete."⁴² "I sama ćeš osjetiti što osjećaju prijatelji kušajući skrivenu slatkoću koju je sam Bog od početka čuvao za one koji ga ljube."⁴³

Srce izgleda "previše skućeno", nesposobno reći "dà neizmjernom Trojstvu".

³⁵Isto, X, 9-13: SFK 263.

³⁶4_el, 39.

³⁷4PA, 15-17: SFK 245.

³⁸ *Revelazioni della B. Caterina alla B. Giulia da Milano*, u *Temi spirituali...*, nav. dj., vol. II., str. 1461.

³⁹JACOPONE DA TODI, *Le laudi*, nav. dj., XCI, str. 326.

⁴⁰*Un tesoro nascosto ossia Diario di S. Veronica Giuliani*, nav. dj., VI, 1901., str. 929.

⁴¹MARIJA MAGDALENA MARTINENGO, *Autobiografia*, u *Temi spirituali...*, nav. dj., vol. II., str. 858.

⁴²4PA, 9-10: SFK 245.

⁴³3PA, 14: SFK 241.

Blažena Marija Magdalena Martinengo, razmišljajući o osobnome duhovnom iskustvu, priznaje da se ono "unatoč tome okreće Bogu da bi s njim bilo sposobno to učiniti".⁴⁴

Kad pristigne trenutak koji je Svemogući želio, zraka svjetlosti iznenada, u jednome trenu, iznenadi dušu i nježno zagospodari njome svojom veličinom, punoćom svoga savršenstva i neizmjernom svojom jasnoćom. "Tako je lako Gospodu iznenada i začas obogatiti siromaha. Blagoslov je Gospodnji plaća pobožniku." (Sir 11, 21-22)

Iz neistraživog i bezgraničnog bezdana svoje potpune Jednostavnosti, iz svojih "najblistavijih tmina"⁴⁵ Bog izriče svoju Riječ punu šutnje, Riječ koja nas uvodi iza praga našeg bića. Rabeći mistički način izražavanja možemo reći da je ondje "pustinjska i divlja jednostavnost" u kojoj se ne nalazi ništa drugo nego "gola šutnja koja neprestano odgovara Vječnosti."⁴⁶ Ondje "se ne nalazi ništa drugo nego vječni odmor u zagrljaju radosti u kojoj se zaljubljeno gubi..., tamna šutnja gdje se gube svi duhovi koji se ljube."⁴⁷ Iz srca obuzetog ljubavlju vrije zahvaljivanje. Sv. Bernardin Sienski kaže: "Pravo zahvaljivanje nije ništa drugo nego vrenje duše koja izlazi iz same sebe."⁴⁸

"Klara je upravo molitvena duga, riječ ljubavi što neprestano živi pred Uzvišenim, radosno i dječje "hvala" koje se probija među malenim bitnim životnim stvarima i odjekuje silno s Očeva neba, nazivajući se razmatranje."⁴⁹ Pišući potkraj svoga života Agnezi Praškoj, Klara kaže: "Njega ljubiti usrećuje, njega motriti odmara, njegova dobrostivost ispunja, njegova slatkoća hrani, njegov spomen rasvjetljuje".⁵⁰ Klara s Franjom pjeva: "Svevišnji, svemoćni, Gospodine dobri, /tvoja je hvala i slava i čast i blagoslov svaki. /Tebi to jedinom pripada, Svevišnji, /dok čovjek nijedan dostojan nije ni da Ti spomene ime./ Hvaljen budi, Gospodine moj, sa svim stvorenjima svojim"⁵¹ Potpuno, beskonačno suglasje svemira, "ovi koralji, ovo blistanje tisuća dragih kamenova sa unutarnjim Svjetlom koje sjaji u neprestanome pokretu zbog kretanja Duha, nalazi se u rukama prekrivenim smeđom kabanicom Klarinog i Franjinog grubog sukna; oni u zagrljaju drže suglasje svijeta upravljajući ga prema Gospodinu. Svemirsko je to zahvaljivanje. Svemirska ljepota".⁵²

⁴⁴MARIJA MAGDALENA MARTINENGO, *Trattato In nidulo meo moriar*, u *Temi spirituali...*, nav. dj., vol. II., str. 1374.

⁴⁵KLARA IZABELA FORNARI, *Dilectus meus mihi et ego illi, qui pascitur in illis, et fortis est ut mors dilectio*, u *Temi spirituali...*, nav. dj., vol. II., str. 1413.

⁴⁶HADEWIJCH D'ANVERS, *Poemes des Beguines* (preveo J. B. PORION), nav. dj., *Nouveaux Poemes*, X, str. 174.

⁴⁷GIOVANNI RUYSBROEK, *L'ornamento delle nozze spirituali*, III, VI, u *Mistici del XIV secolo. Imitazione di Cristo - Tauler - Ruysbroek* (uredio S. Simoni), Utet, Torino, 1972., str. 463.

⁴⁸BERNARDINO DA SIENA, *Essempi grossi e palpabili*, 159, Paoline, Roma, 1980., str. 103.

⁴⁹GIULIO MANCINI, *Contemporaneità di santa Chiara*, u *Santa Chiara d'Assisi. Studi e Cronaca del VII Centenario...*, nav. dj., str. 40.

⁵⁰4Cel, 11-12: SFK 245.

⁵¹PS, 1-3: SFK 49.

⁵²KLARA AUGUSTA LAINATI, *Una donna: santa Chiara d'Assisi*, u *Studi francescani*, nav. dj., str. 376.

Ne postoji, dakle, više razlika između boli i radosti, budući da su i jedno i drugo ista stvar, izrazi jedinstvene volje Očeve ljubavi: "Neka mi više nitko ne govori o patnji; neka se spominje i govori samo o radosti."⁵³

* * *

Nastupit će mir u onaj čas koji poznaje samo Bog... Klara koja je čitavog života čvrstom i upornom voljom nastojala da se "suobliči svojim potpunim siromaštvom siromašnom Razapetom"⁵⁴ može se sada više nego itko drugi radovati zbog posvemašnjeg siromaštva u smrti. Konačno je spremna sresti se licem u lice s bogatstvima Božjeg milosrđa, dati se u zagrljaj svome Gospodinu, "u miru odmora, miru subote, miru bez zalaska."⁵⁵

Njezine su kćeri, dok su bile u suzama nad Majčinim uzglavljem, sačuvale prekrasno svjedočanstvo njezinog susreta s "Kraljem slave": "Okrenuvši se samoj sebi, presveta djevica govori tiho svojoj duši: "Putuj u miru, budući da imaš dobru pratnju na putu. Putuj, zato što Onaj koji te je stvorio, posvetio te je, uvijek te gledao kao što majka gleda svoga sina i ljubio te nježnom ljubavlju". Nadoda: "Ti, Gospodine, koji si me stvorio, budi blagoslovljen". Kada ju je jedna od sestara upitala kome to govori, odgovori: "Govorim svojoj blagoslovljenoj duši". U tom trenutku ona slavna pratnja više nije bila daleko. Okrenuvši se jednoj od kćeri, upita: "O, kćeri, vidiš li ti Kralja slave kao što ga ja vidim?"⁵⁶

Djevica Marija došla joj je u susret na čelu povorke djevica. Lice joj se nije razlikovalo od Klarina,⁵⁷ tako da su proročki zazvučale riječi pjesme što ju je Franjo sastavio za siromašne sestre: "Jednog će dana kraljica biti okrunjena na nebu, s djevicom Marijom."⁵⁸

"Ljubav je dopustila da je pronađu... Recite to svim sestrama, recite to svim sestrama",⁵⁹ uskliknut će nekoliko stoljeća kasnije jedna Klarina kćer idući u susret Zaručniku. Ako ne vide Boga, svi sveci smatraju malenim ono što su postigli.

To se isto može primijeniti i na asišku djevicu. Došlo je vrijeme ispunjenja sudbonosnog obećanja gospodina Isusa koje je on dao posredstvom svog vikara na

⁵³ *Un tesoro nascosto ossia Diario di S. Veronica Giuliani*, nav. dj., vol. II., 1897., str. 617.

⁵⁴ 4Čel, 14.

⁵⁵ SV. AUGUSTIN, *Confessioni*, XIII, 35, 50.

⁵⁶ 4Čel, 46; usp. *Post*, III, 20-22; IV, 19; XI, 3; XIV, 7.

⁵⁷ Usp. 4Čel, 46; *Post*, XI, 4.

⁵⁸ Radi se o "Devote parole su melodia, a conforto delle povere sorelle di San Damiano, composte da san Francesco dopo il Cantico".

⁵⁹ FERNANDO DA RIESE PIO X, *Santa Veronica Giuliani implacata inseguitrice di amore e di dolore*, Messaggero, Padova, 1986., str. 463.

zemlji. Radi se o čudesnom spisu zvanom Povlastica Siromaštva: "... u vječnom životu proći će ispred vas i dat će vam samoga sebe; tada će vas Njegova desnica zagrliti najvećom radošću i doživjet ćete puninu gledanja Njega."⁶⁰ Obistinila se želja koja je Klaru poticala i podupirala sve tamo od daleke noći Cvjetne nedjelje 1212., kada su se pred njom u tami noći otvorila vrata života: "Trčat ću... dok mi tvoja ljevica ne bude pod glavom i desnica me tvoja ne zagrliti sretnu, dok me ne poljubiš najsretnijim poljupcem."⁶¹

U ovom slučaju, čini se da je Kлару poticala želja da bude blizu Njemu, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila. Njezina želja bila je za Njega, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila. Njezina želja bila je za Njega, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila.

U ovom slučaju, čini se da je Kлару poticala želja da bude blizu Njemu, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila. Njezina želja bila je za Njega, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila. Njezina želja bila je za Njega, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila.

U ovom slučaju, čini se da je Kлару poticala želja da bude blizu Njemu, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila. Njezina želja bila je za Njega, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila.

U ovom slučaju, čini se da je Kлару poticala želja da bude blizu Njemu, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila. Njezina želja bila je za Njega, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila.

U ovom slučaju, čini se da je Kлару poticala želja da bude blizu Njemu, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila. Njezina želja bila je za Njega, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila.

U ovom slučaju, čini se da je Kлару poticala želja da bude blizu Njemu, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila. Njezina želja bila je za Njega, ali ne da bi ga vidjela, već da bi se s Njim udružila.

⁶⁰Pov1S, 16.

⁶¹4PA, 32: SFK 246.

PRIJEDLOG ZA MOLITVU

Početna pjesma

Vod.: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Puk: Amen.

Vod.: Milost Gospodina našega Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Duha Svetoga neka bude sa svima vama.

Puk: I s duhom tvojim.

Vod.: (Usp. 4Čel, 36; ON, 5-6: SFK 79-80)

Pomozi nam, svemogućći Bože, udaljiti iz pameti svaku smetnju kako bismo se mogli usredotočiti na dubine Tvoje tajne. Neka u nama postane jasnije Tvoje spoznanje. Željeli bismo vidjeti širinu Tvojih dobročinstava, opseg Tvojih obećanja, visine Tvoga veličanstva, dubine Tvojih sudova. Kraljuj u nama posredstvom milosti i učini da dospijemo do Tvoga kraljevstva, gdje ćemo Te gledati bez sjenke, u savršenoj ljubavi, radosnom jedinstvu, uživanju bez kraja. Po Kristu gospodinu našem.

Puk: Amen.

Biblijsko čitanje (Iv 14, 6-10a.19-23)

Iz Evandelja po sv. Ivanu

U ono vrijeme reče Isus: "Ja sam put, istina i život. Nitko ne dolazi k Ocu osim po meni. Kad biste mene poznavali, poznavali biste i Oca mog. Vi ga već sada poznajete i vidjeli ste Ga!"

Filip mu reče: "Gospodine, pokaži nam Oca, i dosta nam je!" "Toliko sam vremena s vama - odgovori mu Isus - i ti me, Filipe, nisi upoznao? Tko je vidio mene, vidio je i Oca. Pa kako veliš: 'Pokaži nam Oca!?' Zar ne vjeruješ da sam ja u Ocu i da je Otac u meni?"

Još malo, i svijet me neće više vidjeti, a vi ćete me ponovo vidjeti, jer ja živim i jer ćete i vi živjeti. U taj dan spoznat ćete da sam ja u svom Ocu, vi u meni i ja u vama. Tko pozna moje zapovijedi i vrši ih, taj me ljubi. A tko mene ljubi, njega će ljubiti Otac moj, i ja ću ga ljubiti i objaviti mu samog sebe."

"Gospodine - reče mu Juda, ne Iškariotski - kako to da ćeš se objaviti nama, a ne svijetu?" Odgovori mu Isus:

"Ako me tko ljubi, držat će moju riječ, i moj će ga Otac ljubiti; k njemu ćemo doći i kod njega se nastaniti."

Svet! Svet! Svet! Gospodin Bog, Sjevladar!
Onaj koji bijaše, koji jest i koji dolazi.

Puk: Hvalimo i uzvisujmo Ga dovijeka.

Dostojan si, Gospodine, Bože naš,
primiti *hvalu*, slavu i čast i *blagoslov*.

Puk: Hvalimo i uzvisujmo Ga dovijeka.
Dostojan je zaklani Jaganjac
primiti i moć, i bogatstvo, i mudrost,
i čast, i slavu, i blagoslov.

Puk: Hvalimo i uzvisujmo Ga dovijeka.

Blagoslivljajmo Oca i Sina sa Svetim Duhom.

Puk: Hvalimo i uzvisujmo Ga dovijeka.

Sva djela Gospodnja, blagoslivljajte Gospoda.

Puk: Hvalimo i uzvisujmo Ga dovijeka.

Hvalite Boga našega sve sluge njegove,
svi koji se Njega božite, i mali i veliki.

Puk: Hvalimo i uzvisujmo Ga dovijeka.
Neka Ga slavnoga hvale nebesa i zemlja
i sva stvorenja, i na nebu i na zemlji,
more i sve što je u njemu.

Puk: Hvalimo i uzvisujmo Ga dovijeka.

Slava Ocu i Sinu i Duhu Svetomu.

Puk: Hvalimo i uzvisujmo Ga dovijeka.

(*Stanka za šutnju*)

Klara je prema Svjetlu već upravila svoj pogled koji je plamtio od nutarnje čežnje i, nadišavši područje ljudske nestalnosti, rastvorila je u svoj širini polje svoga duha kiši milosti.

Poslije večerja znala bi provoditi dugo vremena u molitvi sa sestrama. Obljevale su je obilne suze, što je i druge sestre nagonilo na plač. Kad bi sve otišle odmoriti svoje umorne udove na tvrdim ležajevima, ona bi ostala u molitvi bdijući nepobjediva, da bi tajno sudjelovala u božanskom uzdisaju.

Vrlo često, polehnutu u molitvi licem prema zemlji, kvasila je tlo suzama i doticala ga poljupcima. Činilo se da na taj način uvijek u rukama ima svoga Isusa, čije noge treba pokvasiti suzama i utisnuti na njih poljupce.

Dok je jedanput duboko u noć plakala, ukaza joj se anđeo tmina u obliku crnog mladića i ovako je opomenu: "Ne plači toliko jer ćeš postati slijepa!". Kad mu ona smjesta odgovori: "Neće biti slijep onaj koji bude vidio Boga", on se smeten udalji.

Potvrđeni znakovi svjedoče koliku je snagu i potporu primala u pećnici goruće molitve, koliko joj je bila slatka Božja dobrota u takvom uživanju.

Kad bi se radosna vraćala sa svete molitve, donosila bi s vatre Gospodnjeg oltara goruće riječi koje su bile sposobne upaliti srca sestara.

S udivljenjem su primjećivale da njezino lice zrači nekom blagošću i da je bilo sjajnije nego obično.

U svojoj slatkoći Bog je, naravno, siroticu pozvao za gozbeni stol. Nakon što joj je u molitvi dušu natopio svojim pravim Svjetlom, to su drugi morali primijetiti.

Ujedinjena neraskidivo u ovome promjenljivom svijetu sa svojim plemenitim Zaručnikom, nalazila je neprestanu nasladu u najvišim stvarima. Održavajući se čvrstom krepošću u ovome svijetu u neprestanom pokretu i obuhvaćajući u glinenoj posudi bogatstvo Milosti, tijelom je stanovala ovdje na zemlji, ali duhom u visinama.

Imala je običaj prije jutarnje preteći mlade i budeći ih bez šuma, kratkim pokretima pozivala ih je na slavljenje Boga. Često je, dok su druge još spavale, palila svjetiljke; često je osobno zvonila zvonima.

U njezinu samostanu nije bilo mjesta za mlakost, nije bilo mjesta za lijenost tamo gdje je lijenost bila uzdrmana oštrim poticajem na molitvu i na služenje Gospodinu.

(Dvije čitačice izmjenjuju se u čitanju odlomaka dok ih u pozadini prati glazba)

Što si Bogu zavjetovala, vjerno izvršuj i on će te nagraditi. (PKE, 8: SFK 275)

Budeš li s Njime trpjela, s Njime ćeš kraljevati, ako s Njime podnosiš boli, s Njime ćeš se i radovati, ako umireš na križu patnja, s Njime ćeš imati višnje stanove u sjaju svetaca, i ime će tvoje, zapisano u knjizi života, biti slavno među ljudima. (2PA, 21-22: SFK 239)

Već je jasno po Božjoj milosti da je duša vjernog čovjeka veća od neba, jer nebesa sa svim stvorovima ne mogu obuhvatiti Stvoritelja, a sama vjerna duša je njegov stan i sjedište, i to samo po ljubavi koju bezbožnici nemaju, jer istina kaže: Tko mene ljubi, njega će ljubiti Otac moj i ja ću ga ljubiti i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti. (3PA, 21-23: SFK 242)

Postavi svoj duh pred zrcalo vječnosti, uroni svoju dušu u svjetlo slave, postavi svoje srce u lik božanske biti i preobrazi svu sebe motrenjem u slici Njegovog božanstva. (3PA, 12-13: SFK: 241)

On je sjaj vječne slave, odsjev vječne svjetlosti i zrcalo bez ljage. Stoga svednevice motri to zrcalo, ti kraljice, zaručnice Isusa Krista, i u njem se sveudilj ogledaj, da se sva, iznutra i izvana, uresiš haljinama zlatom izvezenima, od veza šarena, cvijećem i odjećom svakovrsnih vrлина, kako dolikuje, o predraga kćeri i zaručnice višnjega Kralja. (4PA, 14-17: SFK 245)

Žarila se, dakle, o kraljice nebeskoga Kralja, sveudilj sve jače žarom ove ljubavi. (4PA, 27: SFK 246) Njega ljubiti usrećuje, Njega motriti odmara, Njegova dobrostivost ispunja, Njegova slatkost hrani, Njegov spomen rasvjetljuje, Njegov miomiris uskrisuje, a od Njegova gledanja blaženi su svi građani višnjeg Jeruzalema. (4PA, 11-13: SFK 245)

Zaista je sretan kojemu je dano da se domogne ove svete gozbe, da svim srcem prione uz onoga čijoj se ljepoti sveudilj dive blažene nebeske čete. (4PA, 9-10: SFK 245)

Promatrajući, k tomu, njegove neizrecive slasti, njegova bogatstva i vječne časti te od silne želje i ljubavi uzdišući za njima, zavapij: Povuci me za sobom, trčat ćemo za miomirisom pomasti tvojih, o nebeski Zaručnice. Trčat ću bez predaha, dok me ne uvedeš u vinogradarovu klijet. (4PA, 28-31: SFK 246)

Postavi svoj duh pred zrcalo vječnosti, uroni svoju dušu u svjetlo slave, postavi svoje srce u lik božanske biti i preobrazi svu sebe motrenjem u slici Njegovog božanstva, da i sama osjetiš što osjećaju prijatelji kušajući skrivenu slatkoću koju je sam Bog od početka čuvao za one koji ga ljube. (3PA, 12-14: SFK 241)

Trčat ću bez predaha, dok me ne uvedeš u vinogradarovu klijet, dok mi tvoja ljevica ne bude pod glavom i desnica me tvoja ne zagrlj sretnu, dok me ne poljubiš najsretnijim poljupcem svojih usta. (4PA, 31-32: SFK 246)

(Stanka za šutnju)

Molitva (MA)

(Molitvu izriče sav puk)

Molim te, Gospodine, neka goruća i slatka snaga Tvoje ljubavi odaleči moj um od svih stvari pod nebom, da bih umro za ljubav Tvoje ljubavi, kao što si se Ti udostojao umrijeti za ljubav moje ljubavi.

(PČ, 11: SFK 94)

Pomolimo se.

Svemogući, presveti, svevišnji i najviši Bože, svako dobro, vrhovno dobro, sve dobro, koji si jedini dobar, Tebi dajemo svaku hvalu, svaku slavu, svaku zahvalnost, svaku čast, svaki blagoslov i svako dobro. Tako neka bude, tako neka bude.

Puk: Amen.

Blagoslov sv. Klare (BIKL, 233)

Vod.: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin vas blagoslovio i sačuvao! Pokazao vam lice svoje i smilovao vam se! Svratio pogled svoj na vas i dao mir vama, sestrama i kćerima mojim, i svim drugima koje će doći i koje će ostati u vašoj družbi i ostalima koje budu ustrajale do konca u svim drugim samostanima siromašnih gospođa.

Ja, Klara, službenica Kristova, biljčica preblaženoga oca našega svetoga Franje, sestra i majka vaša i ostalih siromašnih sestara, premda nedostojna, molim gospodina našega Isusa Krista, da vam po svome milosrđu i po zagovoru svoje roditeljke svete Marije, blaženoga Mihaela arkandela i svih svetih anđela Božjih, blaženoga oca našega Franje i svih svetaca i svetica, sam nebeski Otac dade i potvrdi ovaj svoj presveti blagoslov na nebu i na zemlji: na zemlji time da vas umnoži u svojoj milosti i u krepostima među svojim slugama i službenicama u svojoj vojujućoj Crkvi; a na nebu uzvisujući vas i proslavljajući vas u slavnoj Crkvi među svojim svecima i sveticama.

Blagoslivljam vas za svojega života i poslije svoje smrti, koliko mogu, svim blagoslovima kojima je Otac milosrđa blagoslovio i kojima će blagosloviti svoje sinove i kćeri na nebu i na zemlji.

Puk: Amen.

Vod.: Ljubite uvijek svoje duše i duše svih svojih sestara i vodite uvijek brigu da održite što ste Gospodinu obećale.

Gospodin bio uvijek s vama, a vi budite uvijek s Njime.

Puk: Amen.

(Završna pjesma)

“LJUBAV PREMA PRESVETOM I PRELJUBLJENOM DJETEŠCU”*

S KLAROM PREMA BETLEHEMU

Kroz tamu noći koja se nakon Adamova grijeha spustila na svijet, proteže se u izraelskoj povijesti dugo strpljivo očekivanje Boga. Zaziva ga se, moli, želi: “Dođi, gospodine Isuse” (*Otk*, 22,20). Bog se ne može othrvati ovom pozivu. Postaje Svjetlo koje se daruje u tami, koje svijetli u tami; postaje Milosrđe, ljubav Onoga koji jest, za onoga koji nije.

Iznenadno pojavljivanje svjetla u tami ne može se nazvati drugačije nego Milosrđe, Božje vječno priginjanje k nama. On, svemogući vječni Bog koji stanuje u nedostupnom svjetlu, ponizuje se dotle da skriva snagu svoje slave u krilo djevojke, jedne ljupke žene.

U šutnji noći, Svjetlo, “Riječ izišla iz šutnje Očeve”,¹ pronalazi šutnju jednog srca koje čeka i tu počinje klijati. To je spas za čitav svijet, kao što to kažu prekrasne riječi Bernarda da Clairvauxa, koje je on izrekao u jednoj svojoj propovijedi u čast djevici Mariji: “Bog je svome potomstvu namijenio životnu kišu. Najprije je bez bilo kakva traga ljudskog djelovanja pala blago u utrobu Djevice, potom se raširila diljem zemlje posredstvom propovjedničke riječi. Više to nije bila kiša ‘poput kiše po runu’, nego ‘kapanje kap po kap na ovu zemlju’ koje se zbiva bukom riječi i vikom čuda”.²

U jednom apokrifnom Evandelju napisano je: “U nutrini čovjeka svjetla nalazi se Svjetlo koje osvjetljuje čitav svijet...”³ “Ti svijetliš, o Klaro, /u hramu Gospodnjem/ poput veličanstvene svjetiljke/ na čijem svjetlu mnoge su djevice/ upalile svoje svjetiljke.”⁴ Ovo su riječi što ih još danas pjevaju Klarine kćeri, preuzimajući riječi pape Aleksandra IV. iz Bule za Klarino proglašenje svetom: Tko postane dostojno prebivalište “pravog Svjetla”, ne može a da ga ne daje oko sebe, “postajući svjetlom svima onima koji su u kući” (*Mt*, 5,15).

Klarina jasnoća bila je ona jasnoća koja je naviještena njezinoj majci Ortolani proroštvom o imenu: “... dat ćeš na svijet svjetlo koje će pridonijeti jasnoći samog

---

*PKI, II, 24: SFK 252.

¹SV. IGNACIJE ANTIOHIJSKI, *Ai cristiani di Magnesia*, VIII, 2.

²SV. BERNARD, *In laudibus Virginis Matrishom*, II, 7.

³Tomino Evandelje, logion 24.

⁴BCKI, 12.

Svjetla”,⁵ koje je “odsajaj vječnog Svjetla” (*Mudr* 7,26), svjetlo Svjetla Božjeg. To je jasnoća koja nastaje kada se u utrobi nosi Sina uzvišenog Boga, Onoga koji dolazi raspršiti tamu svijeta.

Tajna Božića neprestano se obnavlja posredstvom svetaca. Kad se jedno srce otvori za sve, čak i noć postaje svjetlijom. U skladu je to sa stihovima legende koju je u Klarinu čast u XIII. st. spjevao nepoznati pjesnik:

“Noć koja raspršuje oblake noći svijeta,
noć bez sjenke, koja sjaji svjetlošću
sunca, rođenog da nikada ne zađe.
Noć, štoviše dan, u kojoj...
brežuljci rađaju medom, a brda slatkoćom;
u kojoj radi rođenja jednog djeteta
nebo nudi svijetu nove darove
i bit neba zaručuje se sa zemljom.”⁶

* * *

“Ostani privržena Njegovoj preljubljenoj Majci koja je porodila takvog Sina koga nebesa ne mogu obuhvatiti, a ipak Ga je ona nosila u malom zatvorenom prostoru svete utrobe i u djevičanskom krilu”.⁷ Ovim riječima koje je Klara uputila Agnezi Praškoj čini se da ona želi darovati svojoj dalekoj kćeri onu ljubav i onu pobožnost koju ona posjeduje u svom srcu prema Djevici Majci, onoj koja nam je “dala brata, uzvišenoga Gospodina.”⁸

Sv. Bernard Sijenski bio je veliki propovjednik iz 14. st. koji je doprinio da se proširi pobožnost prema Presvetom imenu Isusovu i koji je, kao i svi sveci, nadasve cijenio Majku Gospodinovu. Stojeći pred nedokučivom tajnom Utjelovljenja zamišlja da Bog dolazi “potužiti se” Djevici zato što mu je “ranila srce” (*Pj* 4,9) i “stavila ga pod vlast ljudskog roda”, ona koja “ne znam kakvom ljupkošću i očaranjem i odvažnošću rani - i tako rekući - ukrade božansko srce i zavede božansku mudrost”, čineći “Bogu ono što ni Bog nije mogao učiniti samome sebi.”⁹

Moć je djevice Marije, dakle, bila velika. Sv. Bonaventura piše da “pobožna duša”

⁵ 4Čel, 2.

⁶ *Legenda versificata S. Clarae Assisiensis* (uredio B. Bughetti), u *Archivum Franciscanum Historicum* 5 (1912), stihovi 829-835.

⁷ 3PA, 18-19: SFK 241-242.

⁸ 2Čel, 198, nav. dj., str. 170.

⁹ SV. BERNARD SIJENSKI, *I sermoni latini. Principali festività dell'anno* (uredio D. PPACETTI), Cantagalli, Siena, 1932., str. 10. 164-165.

može u sebi obnoviti tajnu Utjelovljenja i krepošću Presvetog, te posredstvom milosti Duha Svetoga može duhovno začeti, roditi, imenovati blaženu Riječ i jedinorođenog Sina Boga Oca, tražiti Ga i klanjati Mu se s blaženim kraljevima, i naposljetku prikazati Ga radosno u hramu Bogu Ocu, prema Mojsijevu zakonu.”¹⁰ Ne treba se čuditi da Franjo želi “postati dijete s Djetetom.”¹¹ To ide dotle da u Grecciu oživljuje “novi Betlehem” “očima tijela” koje vide Sina Božjeg “položenog u jasl.. između vola i magarca”, te jezikom dotiče usne na riječi “Betlehemske dijete” ili “Isus”, “kao da želi uživati i zadržati svu njihovu slatkoću”.¹²

Ne treba se čuditi ni da je gospođa Francesca di Capitano di Coldimezzo, deveta svjedokinja na Postupku za proglašenje svetom, posvjedočila da je “jedanput, dana prvog svibnja,... vidjela u krilu gospođe Klare, odnosno na njezinim prsima, jedno prekrasno muško dijete čija se ljepota ne može opisati. Posvjedočila je, nadalje, da je gledajući to dijete osjećala neizrecivu slast miline. Nedvojbeno vjeruje da je ono muško dijete bilo Sin Božji. Također je rekla da je iznad glave gospođe Klare vidjela dva krila, sjajna kao sunce, koja su se pokatkad uzdizala u visinu, a katkad pokrivala glavu spomenute gospođe...”¹³ Isto “muško dijete” moglo se zapaziti dok je Klara primala Tijelo Gospodnje ili slušala fra Filipa Atrijskog kako propovijeda.¹⁴

Spomenimo još čudo Božićne noći 1252. kada je bolesna Klara vidjela “Gospodnje jaslice” i čula “prekrasan koncert iz crkve sv. Franje.”¹⁵ Enzo Franceschini najbolje je protumačio ono što se dogodilo: “Što se dogodilo u Božićnoj noći 1252. u spavaonici Sv. Damjana? Nije se dogodilo ama baš ništa neobično. U ljubavi koju je uživala čitavog svog života i koja ju je činila sve više sličnijom njezinu Gospodinu, Klara je čula i vidjela ono što vide i čuju sveci kad ih Gospodin uzme za ruku. Uvodeći ih u svoje srce čini da za njih svaki ljudski sastavni dio bude sjajan, te daje bit svakoj njihovoj želji i svakoj njihovoj nadi. U spavaonici Sv. Damjana se u isto vrijeme nije dogodilo ama baš ništa neobično, i dogodila se najčudesnija stvar na svijetu: čudo Ljubavi.”¹⁶

Samo po ljubavi i samo po ljubavi je “da je Isus kod kuće kad je među klarisama”. Odatle, iz njihova krila, čeka da bude darovan u “ruke svijeta.”¹⁷ “Može ga se vidjeti

onaj koji je bio, i koji je živio u jaslicama i koji je bio i koji je živio u srcima mnogih koji su ga bili zaboravili, ali čiji je spomen ipak ostao duboko utisnut u njihovo sjećanje”.

¹⁰ SV. BONAVENTURA, *De quinque festivitatibus Pueri Iesu*, Prologus.

¹¹ 2Čel, 35, nav. dj., str. 96.

¹² Usp. 1Čel, 84-87, nav. dj., str. 41-43. Zašto se, zapravo, čuditi činjenici da svetac budi iz “dubokog sna Dječe” koje izgleda kao da je “bez života u jaslama”? Na isti način “dječak je Isus zbog svojih zasluga uskrsnuo u srcima mnogih koji su ga bili zaboravili, ali čiji je spomen ipak ostao duboko utisnut u njihovo sjećanje”.

¹³ Post, IX, 4.

¹⁴ Usp. Post, IX, 10; X, 8.

¹⁵ 4Čel, 29. Usp. Post, III, 30; IV, 16; VII, 9; CV, XXXV, nav. dj., str. 103. Prema piscu Cvjetića, Klara je čudesno bila prenesena u baziliku sv. Franje i ondje primila pričest. Druga svjedočanstva govore o viđenju i slušanju onoga što se događalo u bazilici sv. Franje.

¹⁶ EZIO FRANCESCHINI, *La notte di Natale del 1252*, u *Nel segno di Francesco*, nav. dj., str. 411.

¹⁷ KLARA AUGUSTA LAINATI, *Jesulino*, u *Forma Sororum* 8 (1971) str. 181.

mrtva umorna, s glavom otežalom od sna, na prsima blažene Julije, klarise u Milanu u 16. st. Ona zadržti na spomen pokretanja ovog djeteta u srcu... 'Nakon pričesti osjetila bih u prsima strelicu ljubavi Božje, tako da je... malo nedostajalo da jako ne viknem... Osjećala bih u prsima lijepog sinčića i činilo mi se da osjećam kako se pokreće...'

Nalazili su ga kako igra s Orsolinom Giuliani, koja će kasnije postati sveta Veronika. Bio je gotovo prkosniji od Orsoline. Jedno nezasićeno dijete!

Nalazili su ga u rukama svete Caterine Vigri, slatke svete koja mu je spjevala najnježnije pjesmice: 'Primit ću ga za kosicu, jer On je vatra koja me prima... Slatki Marijin plode, kad ću se spustiti u Tebe, oživjevši glazbu unutar tvog prsnog koša? Ništa drugo od Tebe ne želim, nego uvijek ovdje ostati zatvorena...'. 'Preslatka Svetice, što te potiče na razmišljanje o njemu dok se nalazi na prsima, dok se ugodno praćaka...'¹⁸

"U ljubavi je sve vrlo jednostavno. Jednostavno poput nenadanog bljeska svjetla u noći." U noći, noći siromaštva, uvijek se rađa "plod mesa i krvi", "za život svijeta" (Iv 6,52).¹⁹ Srce, dakle, doživljuje tajni ples, kako nam to žele reći prekrasni stihovi Jacopona da Todi:

"Želim tako zapjevati, /rođena je ljubav moja/ i želi me iskupiti; /od ljubavi mi stavila prsten;/ ljubav me tako užije da mi se u tijelo dala,/ mojim bratom je postala;/ o slatki dječaćiću/ u srcu sam te začeo,/ u rukama te držao,/ zato vičem - Ljubavi! -"²⁰

* * *

"Ne bez razloga, Spasitelj se rađa u Betlehemu. Betlehem, naime, znači 'kuća kruha', a Isus je onaj koji je rekao: "Ja sam kruh koji je sišao s neba". Ono mjesto, dakle, gdje se rodio Gospodin, nazvano je kućom kruha zato što je bilo određeno da se ondje očituje, preko tvari tijela, onaj koji će nanovo stvoriti duše izabranih duhovnom sitošću."²¹ Ovako je u 6. st. pisao Grgur Veliki, prvi monah koji je dospio do Petrove stolice i koji je bio na začetku književne i liturgijske tradicije koja je željela ujediniti dvije tajne: Utjelovljenje i Euharistiju.

¹⁸ Isto, str. 184. S obzirom na blaženu Juliju Milansku, pogledaj *Revelazioni della B. Giulia da Milano*, u *Temì spirituali*, nav. dj., vol. II, str. 931-933. O posebnoj pobožnosti svete Veronice Giuliani prema Djetecu, pogledaj npr. sljedeće odlomke iz izdanja *Diaria*: I, 438-451, 460-465; II, 33-41; III, 396-402, 757; VI, 261-262, 630-634; VIII, 75-77; X, 11, 604-605. S obzirom na sv. Katarinu Bolonjsku usp. poglavito pripovijedanje u njezinom djelu *Le sette armi spirituali* o "preslatkom djetecu Kristu Isusu". Nalazeći se u pustinji nutarnjeg iskušenja govori: "O, o srce bezosjećajno i kruće od svega stvorenog, kako se ne raspukneš i kako se ne rastopiš poput snijega na suncu gledajući, kušajući i slatko grleći sjaj Očeve slave?" (nav. dj., str. 63-64).

¹⁹ KLARA AUGUSTA LAINATI, *Jesulino*, nav. dj., str. 183-184.

²⁰ JACOPONE DA TODI, *Le laudi*, LXV, nav. dj., str. 227.

²¹ SV. GRGUR VELIKI, *Omelie sui Vangeli*, I, VIII.

I Klara potpuno pripada jednoj ovakvoj tradiciji, zajedno sa sv. Franjom koji u Grecciu svečano slavi Euharistiju nad jaslicama.²² Jedna svjedokinja na Postupku za proglašenje svetom pripovijeda: "Jedanput, kada su sestre vjerovala da je blažena Majka već blizu smrti i kada joj je svećenik dao svetu Pričest gospodina našega Isusa Krista, ona svjedoči da je iznad glave spomenute majke svete Klare vidjela veliku svjetlost. Izgledalo joj je da je Tijelo Gospodnje bilo muško dijete, maleno i posve lijepo. Kad ga je sveta Majka primila s velikom pobožnošću i suzama, kao što je to uvijek činila, reče ove riječi: 'Toliko mi je dobročinstvo danas iskazao Bog da se niti nebo niti zemlja mogu s time uporediti'".²³

Klara je primila Svjetlo u njegovu dolasku na svijet. Primila je "muško dijete maleno i posve lijepo" koje se ukazuje u posvećenoj hostiji. čula je glas, "glas poput djetetova", koji je tijekom rata u Assisiu 1240. progovarao iz ciborija i bio jedina obrana od ulaska Saracena u samostan. Čuo se tada glas: "Ja ću vas uvijek čuvati!".²⁴ Možemo zaključiti da je Sin utjelovljenog Boga hrana koja utažuje svaku glad, sve do kraja svijeta: "I više nigda 'neće ni ogladnjeti ni ožednjeti'..." (*Otk 7,16*).

Blaženi Guerrico d'Igny, cistercitski opat iz XII. st., govori: "I vi ćete danas također pronaći jedno dijete ovijeno u pelene i položeno u jasllice oltara".²⁵ Franjo i Klara stavljaju se pod zaštitu nečuvenog spuštanja na čovjekovu razinu "Gospodina slave",²⁶ onoga koji se "danomice ponizuje, kao kad je sišao s kraljevskog prijestolja u krilo Djevice; danomice dolazi k nama u poniznu obličju; danomice silazi s krila Očeva na oltar po svećenikovim rukama".²⁷ Tko postupa poput Franje i Klare ne može a da od razmatranja ne prijeđe na oponašanje, od klanjanja na davanje.

Franjo govori: "O, divne li veličine i zadivljujućeg dostojanstva! O, ponizne li uzvišenosti, gdje se Gospodar svega, Bog i Sin Božji, tako snizuje da se za naše spasenje sakriva u neznatno obličje kruha! Pogledajte, braćo, Božju poniznost i pred njim srca izlijevajte. Ponizite se i vi, da vas On uzvisi. Ništa, dakle, svoga ne pridržite za sebe da vas primi cijele Onaj koji se vama cio predaje".²⁸

---

²² Usp. *1Čel*, 85, nav. dj., str. 42. Potrebno je zapaziti tumačenje koje Toma Čelanski daje na kraju događaja kada govori o oltaru i crkvi koja je poslije izgrađena na toma mjestu: "Ondje gdje su jednoć životninje jele sijeno, ubuduće će ljudi za zdravlje duše i tijela blagovati tijelo neokaljanog i netaknutog Jaganjca, gospodina našeg Isusa Krista, koji nam se s najvećom i neizrecivom ljubavlju dao za hranu" (*isto*, 87, nav. dj., str. 43.).

O vezi jasllice - Euharistija, jasje - oltar, usp. "Natale" u *Dizionario Franceseano. Spiritualità* (uredio C. VAN HULST), Messaggero, Padova 1987., poglavito str. 1072-1074.

²³ *Post*, 10.

²⁴ *4Čel*, 21-22.

²⁵ GUERRICO D'IGNI, *In nativitate Domini. Sermo quintus*, u *Sources Chretiennes*, Cerf, Paris, str. 166. 234.

²⁶ *2Čel*, 198, nav. dj., str. 170.

²⁷ *OP*, I, 16-18: SFK 39-40.

²⁸ *PBr*, 27-29: SFK 73.

Klara u Pravilu kaže: “ Za ljubav presvetog i preljubljenog Djetesca povitog u siromašne pivoje i položenog u jasle, i za ljubav njegove presvete Majke, opominjem, molim i potičem svoje sestre da se uvijek odijevaju priprostem odjećom”²⁹

Blažena Marija Magdalena Martinengo pet stoljeća poslije, priklanjajući se Majčinoj nauku, piše: “Ovdje, ovdje, moja lijenosti i tromosti, posrami se dok gledaš tako veliku količinu ljubavi u usporedbi s tvojom osjetljivošću i bijedom!... O nasljedovanje, o osudo vječna!... Razmatraj, dakle, i nasljeduj!”³⁰

Franjo potiče: “Mnogo treba ljubiti ljubav Onoga koji je nas mnogo ljubio”.³¹ Zbog Ljubavi koja ljubi, Ljubav nikada nije dovoljno ljubljena...

²⁹ PKI, II, 24: SFK 252.

³⁰ MARIJA MAGDALENA MARTINENGO, *Massime spirituali*, u *Temi spirituali...*, nav. dj., vol. II, str. 936. Blažena Martinengo dalje nastavlja s pisanjem nabrajajući krajnjom temeljnošću i određenošću svoje prijedloge za oponašanje poniznosti, siromaštva, poslušnosti, ljubavi Djeteta položenog u jasle.

³¹ 2Čel, 196, nav. dj., str. 169.

PRIJEDLOG ZA MOLITVU

Početna pjesma

Vod.: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Puk: Amen.

Vod.: Milost gospodina našega Isusa Krista, ljubav Boga Oca i zajedništvo Duha Svetoga neka bude sa svima vama.

Puk: I s duhom tvojim.

Vod.: (Usp. 3PA, 18-19: SFK 241; 1Čel, 84, nav. dj., str. 41; 1PA, 17: SFK 234; PBr, 35: SFK 34)

Budimo privrženi njegovoj preljubljenoj Majci, koja je porodila takvog Sina koga nebesa ne mogu obuhvatiti, a ipak Ga je ona nosila u malom zatvorenom prostoru svete utrobe i u djevičanskom krilu.

Postavimo se u duhu pred betlehemske jaslice da bismo tjelesnim očima mogli vidjeti neprilike i potrebe Djeteta, tj. kako je bilo smješteno u jaslice i položeno na slamu u nazočnosti vola i magarca. On, u čijoj su vlasti nebo i zemlja, Bog i Sin Božji, On koji je u vijeke vjekova Gospodar svemira.

Obratimo se svi zajedno Mariji riječima oca sv. Franje:

Puk: (PM, 1-6: SFK 145-146)

Zdravo Gospodarice, sveta Kraljice

bogorodice Marijo,

ti si djevica,

izabrana od presvetog Oca na nebu

da te posveti sa presvetim Sinom svojim

i Duhom Svetim Utješiteljem.

U tebi je bila i jest

sva punina milosti i svako dobro.

Zdravo, palačo Njegova.

Zdravo, Njegovo svetohranište.

Zdravo, kućo Njegova.

Zdravo, odjeće Njegova.

Zdravo, Njegova službenice.

Zdravo, majko Njegova.

ili (AMG, SFK 96)

*Sveta djevice Marijo,
nema tebi slične na svijetu među ženama rodene,
kćeri i službenice svevišnjega Kralja,
majko presvetoga gospodina našega Isusa Krista,
zaručnice Duha Svetoga:
moli za nas sa svetim Mihaelom arkandelom
i svim nebeskim silama i sa svima svetima
kod svoga svetoga ljubljenog Sina,
Gospodina i Učitelja.*

Biblijsko čitanje (Lk 2,1-21)

Iz Evandjelja po Luki

U ono vrijeme iziđe zapovijed cara Augusta da se provede popis pučanstva u svoj zemlji. To je bio prvi popis pučanstva za vrijeme Kvirinijeva upraviteljstva Sirijom. Svi su išli, svatko u svoj grad, da se upišu. Tako i Josip, jer bijaše iz Davidove kuće i porodice, iziđe sa svojom ženom Marijom, koja bijaše trudna, iz Galileje, iz grada Nazareta, u Judeju, u Davidov grad zvani Betlehem, da se upiše. Dok su tu bili, njoj dođe vrijeme da rodi. I rodi sina svoga, prvorođenca, te ga povije u pelenice i položi u jaslje, jer u gostionici nije bilo mjesta za njih.

U tom istom kraju boravili pastiri; noćivahu pod vedrim nebom, bdijući nad stadom svojim. Najedanput im pristupi anđeo Gospodnji, i sjaj ih Gospodnji obasja, pa se vrlo uplašise. Anđeo im reče: "Ne bojte se, jer vam, evo, donosim radosnu vijest o velikom veselju za sav narod: Danas vam se u Davidovu gradu rodio Spasitelj - Krist, Gospodin. I neka vam ovo služi kao znak: Naći ćete Djetešce povijeno u pelenice gdje leži u jaslama!"

Odjedanput se anđelu pridruži mnoštvo vojske nebeske koja je hvalila Boga:

"Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudima koje ljubi!"

Kad anđeli od pastira odu na nebo, pastiri počnu govoriti jedan drugomu: "Hajdemo, dakle, do Betlehema i vidimo ovaj događaj s kojim nas upozna Gospodin!" Odu žurno i nađu Mariju i Josipa s Djetešcem gdje leži u jaslama. Kad ga vide, saopće što im je rečeno za to Djetešce. Svi koji su čuli pastire, divili su se onomu što su im rekli. A Marija je pamtila sve te događaje i razmišljala o njima u srcu svome. Zatim se pastiri vrata slaveći i hvaleći Boga za sve što su čuli i vidjeli onako kako im je bilo rečeno.

Pripjevni psalam (OKI, 5: SFK 268; ČM, V: SFK 109-110)

Prip.: Sin je Božji postao za nas put

*Kličite Bogu, jakosti našoj,
kličite Gospodinu Bogu živomu i istinitomu
glasom radosnim.*

*Jer Gospodin je to svevišnji,
strašan, Kralj velik nad zemljom svom.*

*Jer presveti Otac s neba, Kralj naš od davnine,
posla ljubljenoga Sina svoga s visine
koga rodi blažena Djevica, sveta Marija.*

*On će me zvati: "Oče moj",
a ja ću ga prvorodenim učiniti,
najvišim među kraljevima svijeta.*

*Nek mi u onaj dan Gospodin naklonost udijeli,
a noću pjesmom ću hvaliti Boga života svog.
Ovo je dan što ga učini Gospodin,
kličimo i radujmo se njemu.*

*Jer nam je presveto ljubljeno dijete darovano
i rodilo se za naš na putu
i bi položeno u jasle,
jer za nj ne bijaše mjesta u svratištu.
Slava na visinama gospodinu Bogu,
a na zemlji mir ljudima miljenicima njegovim.*

*Raduj se nebo i kliči zemljo,
neka hući more i sve što je u njemu,
neka se raduje polje i sve što je na njemu.
Pjevajte mu pjesmu novu,
pjevaj Gospodinu sva zemljo.
Velik je Gospodin, hvale predostojan,
strasniji od svih bogova.*

*Dajte, narodna plemena, dajte Gospodinu slavu i silu,
dajte Gospodinu slavu imena njegova.
Prinesite tjelesa svoja i nosite križ njegov,
do kraja slijedite sve zapovijedi njegove.*

(Stanka za šutnju)

U božićno vrijeme kad se svijet veseli s anđelima zbog novorođenog Djeteta, sve su se gospođe uputile slaviti jutarnju na određenom mjestu ostavljajući Majku samu s bolešću koja ju je teško pritiskala.

Počela je mnogo razmišljati o malenom Isusu i veoma se žalostiti što ne može prisustvovati pjevanju pohvala u čast Isusu. Tada uzdišući reče: "Gospodine Bože, evo me ovdje same i ostavljene, ali potpuno otvorene prema Tebi". Iznenada začu prekrasni koncert koji se održavao u crkvi sv. Franje.

Čula je fratre kako u veselju pjevaju psalme, slijedila je suglasje pjevača, razabirala čak zvuk glazbala. Mjesto nije bilo toliko blizu da bi dopuštalo prirodnu čujnost ovih zvukova. Zbog toga, ili je ovo svečano slavlje božanskim utjecajem postalo toliko jako da ga je ona mogla čuti, ili je njezin sluh bio pojačan iznad svake ljudske mogućnosti.

Ima i nešto drugo što nadilazi ovo čudo čujnosti. Bilo joj je dopušteno vidjeti čak i jaslje Gospodinove.

Kad su je ujutro posjetile njezine kćeri, blažena im Klara reče: "Neka bude blagoslovljen gospodin Isus Krist koji me nije ostavio samu kad ste me vi sve napustile! Milošću Kristovom čula sam sve obrede koji su bili slavljani ove noći u crkvi sv. Franje".

Otpjev (3PA, 24-25: SFK 242; 16-17: SFK 241)

Kao što Ga je slavna Djeva djevica na tvarni način nosila, tako i ti, slijedeći njezine stope poniznosti i osobito siromaštva, možeš čistim i djevičanskim tijelom uvijek i bez ikakve sumnje nositi Ga na duhovni način.

Njegovoj se ljepoti dive sunce i mjesec, čijim nagradama i njihovoj dragocjenosti i veličini nema kraja; Onoga, velim, Sina Svevišnjega kojega je porodila Djevica i poslije poroda djevicom ostala.

Tako i ti, slijedeći njezine stope poniznosti i osobito siromaštva, možeš čistim i djevičanskim tijelom uvijek i bez ikakve sumnje nositi Ga na duhovni način.

Otpjev (4PA, 19-21: SFK 245; 1PA, 19-20: SFK 236)

Gledaj, velim, pri dnu toga zrcala siromaštvo Onoga koji je položen u jaslje i povijen u pelenice. O, čudesne li poniznosti, zapanjujućeg li siromaštva! Kralj anđela, Gospodar neba i zemlje, položen je u jaslje!

Htio se pokazati u svijetu prezren, ubog i siromah, da bi ljudi u Njemu postali bogati posjedujući nebesko kraljevstvo.

O, čudesne li poniznosti, zapanjujućeg li siromaštva! Kralj anđela, Gospodar neba i zemlje položen je u jaslje!

(Stanka za šutnju)

Vod.: (Usp. *NPr*, XXIII, 1-2.5-6.9-11: SFK 142.143.144)

Pomolimo se.

Svemogući, presveti, svevišnji najviši Bože, Oče sveti i pravedni, Gospodine kralju neba i zemlje, zahvaljujemo Ti radi Tebe samoga, što si po svojoj svetoj volji i po jedinome svome Sinu s Duhom Svetim stvorio sve duhovno i tjelesno.

I zahvaljujemo ti, kao što si nas po svome Sinu stvorio, da si tako po svojoj svetoj ljubavi kojom si nas ljubio, učinio da se on, pravi Bog i pravi čovjek, rodi od slavne vazda Djevice, preblazene svete Marije i što si htio da kao zarobljenici budemo otkupljeni Njegovim križem, krvlju i smrću.

A budući da mi, bijedni i grešni, nismo vrijedni ni da Tvoje spomenemo ime, molimo i zaklinjemo da gospodin naš Isus Krist, Tvoj ljubljani Sin u kojemu Ti je sva milina, skupa s Duhom Tješiteljem Tebi zahvaljuje kako je tebi i njemu po volji, mjesto svih, jer je on Tebi dostatan za sve i po njemu si nam toliko dobra učinio.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin neka vas blagoslovi i neka vas čuva.

Puk: Amen.

Vod.: Neka Njegovo lice zasja nad vama
i neka vam udijeli milosrđe.

Neka svoj pogled svrati na vas
i udijeli vam mir.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin bio uvijek s vama
i učinio da vi uvijek budete s Njim.

Puk: Amen.

Vod.: I blagoslov Boga Svemogućega, Oca i Sina i Duha Svetoga,
neka side na vas i neka uvijek ostane s vama.

Puk: Amen.

(Završna pjesma)

“RAZMISLI, RAZMATRAJ I POŽELI NASLJEDOVATI GA

S KLAROM PODNO KRIŽA

“Pogledaj, razmisli, razmatraj svoga Zaručnika, najljepšeg među sinovima ljudskim, kako je radi tvoga spasenja postao najružniji od ljudi, prezren, izudaran i po cijelom tijelu mnogostruko bičevan, umirući u tjeskobama križa, i poželi nasljedovati Ga”.¹

“Stoga je to zrcalo, postavljeno na drvo križa, samo opominjalo prolaznike što treba ovdje promatrati govoreći: O, vi svi što prolazite putom, pogledajte i vidite ima li boli kakva je bol moja. Odgovorimo na njegov vapaj i jauk jednim glasom i jednim duhom: Bez prestanka na to mislim i sahne duša u meni”.²

Ovim oduševljenim riječima Klara, “prepuna ljubavi prema tajni križa”,³ poziva kćer Agnezu iz Bohemije da je nasljeduje u onome što je drži u njezinu nasljedovanju koje provodi u Sv. Damjanu: razmatranje Isusa siromašnog i razapetog, Zaručnika krvavog i slavnog koji “pribijen na križ” traži pogled duše i srca i pita nasljedovanje.

Zaljubljenoj u “najljepšeg među sinovima ljudskim” kao da koju godinu kasnije odgovara sv. Bonaventura u svom djelu o Muci Gospodinovoj: “Usredotoči pogled na lice svoga Krista, o dušo kršćanska, upravi svoje oči pune suza i srce skrušeno puno ganuća prema Njegovoj mucu, da bi vidjela kolikoj je nevolji pošao u susret da te nađe. Širom otvori svoje oči da bi Krista gledala u lice. Pozorno slušaj neće li u tolikoj mucu izreći kakvu riječ. Kada je čuješ sakrij je u riznicu svoga srca kao najdragocjenije bogatstvo”.⁴

Ovo je i Franjina “tajna”, koji otkada se susreo s pogledom Raspetoga i čuo njegove riječi, “dok je bio živ u svome srcu nosio je rane gospodina Isusa,”⁵ dragocjenu “kiticu mirte” iz Pjesme nad pjesmama.⁶ Išlo je to dotle da više nije mogao zadržati suze i da je putove ispunjavao jecanjem, uvijek kada bi se sjetio Kristovih rana.⁷

Ovo je i Klarina “tajna” koja je, a smatrali su je “pijanom” zbog njezina plača za

¹ 2PA, 20: SFK 239.

² 2PA, 20: SFK 239.

³ 4PA, 24-26: SFK 246.

⁴ 4Čel, 32.

⁵ SV. BONAVENTURA, *Vitis mystica*, VI.

⁶ TD, 14. nav. dj., str. 26.

⁷ 2Čel, 85, nav. dj., str. 120; usp. Pj 1,13: “Dragi mi je moj kao stručak smirne što mi među grudima počiva”.

⁸ Usp. poglavito 2Čel, 11, nav. dj., str. 84.

trpećim Kristom, "crpila iz svetih rana katkad osjećaje gorke mirte, katkada najdivniju slatkoću".⁸ U njezina je prsa "bilo posađeno drvo križa",⁹ a "njezino pamćenje neprestano joj je predstavljalo Onoga kojega joj je ljubav duboko utisnula u srce".¹⁰

Ovo je i "tajna" svih siromašnih sestara tijekom stoljeća. Sv. Katarina, klarisa u Bologni u 14. st., uči novakinje ogledati se u "zračćem sjaju" Muke Gospodinove, koja je "najmudrija učiteljica" koja nas vodi do "ljepote svih vrlina".¹¹ Blaženoj Battisti Varano nije dosta "ljubiti crte posude, tj. rane Kristove". Ona čezne ući "u posudu, tj. u srce i more blagoslovljenog Isusa",¹² da bi se "po mogućnosti utopila u njemu".¹³ Sv. Veronika Giuliani, kao i druge sve tamo do 17. st., nikada ne prestaje razmatrati "tko je bio Onaj koji je patio, za koga je patio, kojom je ljubavlju patio"¹⁴ na onom "krevetu ljubavi"¹⁵ koji se naziva križ.

Ovo je i "tajna" onoga koji, u skladu s riječima sv. Bonaventure, ima "uvijek pred očima srce umirućeg Isusa na križu" i "svaki dan održava živom, pomoću drveta križa Gospodinova i uspomenom na Njegovu muku, vatru pobožnosti na oltaru svoga srca"¹⁶

Jakov Milanski, manji brat, napisao je u drugoj polovici 13. st.: "Tko upravi pogled svoga uma prema Kristovim patnjama, prestaje gledati na samoga sebe i ne vidi ništa drugo nego samo Boga..."¹⁷

* * *

Ako je istina, kao što piše sv. Bernardin Sienski, da je "kreposti ljubavi svojstveno preoblikovati srce onoga koji ljubi u ono što ljubi",¹⁸ onda razmatranje Boga koji "nije ljubio samo zbog šale"¹⁹ nosi u sebi želju i potrebu suoblikovanja. Mističarka Hadewijch d'Anversa, koja živi u vrijeme sv. Klare, piše: "Onog trenutka kada Ljubav dodirne ljubljenu, ona (Ljubav) kida njezino meso i pije njezinu krv".²⁰ Ljubavlju se uzvraća na ljubav, patnjom na patnju u neprestanom i skrovitom razgovoru Onoga koji

⁸ 4_eI, 30.

⁹ Isto, 35.

¹⁰ Isto, 30.

¹¹ SV. KATARINA BOLONJSKA, *Le sette armi spirituali*, nav. dj., str. 13.

¹² CAMILLA BATTISTA DA VARANO, *I dolori mentali di Gesù nella sua passione*, u *Le opere spirituali*, nav. dj., str. 171-172.

¹³ CAMILLA BATTISTA DA VARANO, *La vita spirituale*, u *Opere spirituali*, nav. dj., str. 38.

¹⁴ *Un tesoro nascosto ossia Diario di S. Veronica Giuliani*, nav. dj., str. vol. I, 1985., str. 151.

¹⁵ Isto, vol. III, 1898., str. 425.

¹⁶ SV. BONAVENTURA, *De perfectione vitae ad sorores*, VI.

¹⁷ Giacomo da Milano, *Stimulus amoris*, Collegio sv. Bonaventura, Quaracchi, 1905., str. 70.

¹⁸ SV. BERNARDINO DA SIENA, *I sermoni latini. Principali festività dell'anno*, nav. dj., str. 95-96.

¹⁹ Blažena Angela da Foligno čula je uzvik dok je bila sabrana u molitvi u srijedu Velikog tjedna: "Nisam te ljubio samo zato da bih se našalio s tobom". Ona na to kaže: "U sebi sam vidjela sve suprotno. Ja ga nisam ljubila uistinu, nego samo da bih se našalila s njim. Ovo spoznanje činilo mi se smrtnim grijehom, tako nepodnošljivim da mi se činilo da ću umrijeti" (*Il libro della beata Angela da Foligno*, nav. dj., str. 613, 615).

²⁰ HADEWIJCH D'ANVERS, *Poemes des Beguines*, u *Poemes Spirituelles*, nav. dj., XIX, str. 126.

je ljubio prvi (usp. *Ilv* 4, 10) i duše koja “hrani svojom krvlju Boga koji se rađa u njoj”.²¹

Tko je u križu otkrio ključ ljubavi, ne želi ništa drugo nego, poput Franje, “ponuditi se gol u ruke Razapetog”.²² On sve što je učinio smatra “sitnicama”. Kao primjer za ovo mogu nam poslužiti riječi blažene Marije Magdalene Martinengo: “O Isuse koji si vrijedan stovanja, kolike muke podnosiš zbog ljubavi prema meni! A što ja činim za Tebe? O moja smetenosti! Iskreno mogu reći: ništa ne trpim, ništa ne radim iz ljubavi prema Tebi. Moj Bože, imaj prema meni samilosti i milosrđa!”²³

Klara, koju je “uzvišeni nebeski Otac” prosvijetlio da “čini pokoru”,²⁴ tijekom “četrdesetdvije godine lomila je alabastar svoga tijela bičevima stege”.²⁵ Želja joj je bila “suobličiti se u potpunom siromaštvu Kristu siromašnom, tako da ništa ne rastavi Onoga koji ljubi i onu koju ljubi, niti zapriječi njezin hod s Gospodinom”.²⁶

Klara u Pravilu piše: “Mi se ne bojimo nikakvog siromaštva, nikakvih napora, trpljenja, omalovažavanja ni prezira svijeta, pače sve to smatramo velikim užitkom”.²⁷ Pri kraju svoga života reći će: “Otkada sam upoznala milost moga gospodina Isusa Krista posredstvom njegovog sluga Franje, otada mi nijedna muka nije neugodna, nijedna pokora teška, nijedna bolest mučna!”²⁸

Toma Čelanski govori: “Ljubav srca dokida svaku oštrinu tjelesnih bičeva. Dok obično oštro tjelesno trpljenje ima za posljedicu potištenost duha, kod Klare je to bilo posve drugačije. Ona je u svakom trpljenju zadržavala radostan i ozbiljan izgled, tako da je izgledalo kao da ne opaža ili da se smije tjelesnoj uznemirenosti. Iz ovoga se jasno može uvidjeti da je okolo razlijevala svetu veselost, koje je njezina nutrina bila prepuna”.²⁹

Sv. Ambrozije, milanski biskup iz 4. st. i pisac poznate rasprave o djevičanstvu, u svom tumačenju psalma 118., kaže: “Neka ti ne bude neugodna postojanost čavala, jer to je postojanost ljubavi; niti njihova čvrstina, jer kao što je jaka smrt, tako je jaka i ljubav... Neka naša duša i naše tijelo budu prikovani ovim čavlima ljubavi, tako da mogu reći: Ranjeni smo ljubavlju. Ljubav, dakle, ima svoj čavao i svoj mač kojim ranjava dušu. Blažen je onaj čovjek koji je imao tu povlasticu da bude ranjen ovim mačem!”³⁰

²¹ *Isto*, XVIII, str. 121.

²² *LM*, VII, 2, u SV. BONAVENTURA, *Životopis sv. Franje* (preveo D. Damjanović), Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb 1981., str. 72.

²³ FRANCO FUSAR BASSINI, *Questo insoffribile Amore. La beata Maria Maddalena Martinengo clarissa cappuccina (1687 - 1737)*, Velar, Brescia 1986., str. 50.51.

²⁴ *OKI*, 24: SFK 269. Usp. također *PKI*, VI, 1: SFK 257.

²⁵ *4Čel*, 10.

²⁶ *Isto*, 14.

²⁷ *PKI*, VI, 2: SFK 257.

²⁸ *4Čel*, 44.

²⁹ *Isto*, 18.

³⁰ SV. AMBROZIJE, *Expositio Psalmi CXVIII (Litterae XII-XXII)*.

Klara, svi sveci i svi oni koji ljube Krista do te mjere da dopuštaju da njihova ljubav, kao i ona Kristova, bude iskušavana na sve načine, doživljavaju veliku i tajnovitu pustolovinu. Čitav je Klarin život obilježen dubokom i prijekom potrebom da na ljubav Gospodinovu odgovori ljubavlju, isto tako potpunom i temeljitom: "Potpuno ljubi Onoga koji je svega sebe predao radi tvoje ljubavi".³¹

U ovome "potpuno" obuhvaćena je mjera Klarina odgovora. To je mjera Isusova. Nešto slično osjeća i sv. Bonaventura kada, stojeći pred Mukom Gospodinovom, upravlja pitanje koje je osuđeno da ostane bez odgovora: "Reci mi, molim Te, ljubljenu moj Gospodine, reci mi: ako je samo jedna kaplja Tvoje predragocjene krvi bila dovoljna spasiti čitav svijet, zašto si dopustio prolijevanje tolike krvi iz svog čitavog tijela?".³²

Čini nam se da nakon ovih riječi možemo bolje razumjeti Tomu Čelanskog kad se, s obzirom na pokornički Klarin život, pita: "Ne bi li o njezinu zadivljujućem trapljenju tijela bilo bolje šutjeti, nego govoriti?"³³ Franjo u jednoj od svojih Opomena piše da je blažen "onaj sluga koji Gospodinove tajne čuva u svom srcu"³⁴ koji čuva onaj "mač" i onaj "čavao ljubavi" kojim ga je Gospodin ranio i drži ga njime prikovanog sa sobom na križu. Uistinu, "lijepo je čuvati tajnu kraljevu" (*Tob* 12,7)...

***

Kad svjetlo Božje svetosti i ljubavi dosegne čovjeka objavljujući mu "tko je, koliko može, koliko zna, koliko zaslužuje" (a ovo je ona "čudesna objava" koju Varano želi da svatko pita od Boga³⁵) i kad mu ono pomogne shvatiti neizmjerni bezdan koji ga odvaja od Stvoritelja, čovjeku ne ostaje ništa drugo nego ponizno odgovoriti "pokorničkim" životom.

Ovo su doživjeli Franjo i Klara³⁶ pa govore o udaljavanju od svega onoga što nije On, o prelasku iz života usredotočenog na "ja" na život potpuno prepušten Ocu i njegovoj volji.

Klara će u Oporuci napismeno ostaviti svojim kćerima ono što je bilo iskustvo njezina života u Sv. Damjanu. Njezine su riječi: "A budući da je tijesan put i staza i uska vrata po kojima se ide i ulazi u život, malo je onih koji njima hode i kroz njih ulaze.

³¹ 3PA, 15: SFK 241.

³² SV. BONAVENTURA, *De perfectione vitae ad sorores*, VI, u *Decem Opuscula...*, nav. dj., str. 295.

³³ 4Čel, 17. O Klarinu postu i umjerenosti usp. *Post*, I, 8; II, 8; III, 5; IV, 5; VII, 11; X, 4; 4Čel, 18; PKI, III, 8-11: SFK 253; 3PA, 29-37: SFK 243. Općenito o Klarinoj pokori usp. *Post*, II, 5.6.7; III, 4; IV, 6; VI, 5; VII, 4; X, 1.7; XIII, 4; 4Čel, 17; BCKI, 13-15.

³⁴ OP, XXVIII, 3: SFK 47.

³⁵ CAMILLA BATTISTA DA VARANO, *Istruzioni al discepolo*, VII, u *Le opere spirituali*, nav. dj., str. 197.

³⁶ Franjo govori o tome u *OR*, 1: SFK 148, a Klara u *PKI*, VI, 1: SFK 257 i u *OKI*, 24: SFK 269.

Pa ako ih je nekolicina koja njima povremeno hoda, malo ih je koji ustraju na njima”.³⁷

Ona zna da “snaga naša nije kao snaga kamena, niti je tijelo naše od mjedi liveno”.³⁸ Ovo spoznanje nagoni sv. Klaru da Agnezi Praškoj savjetuje da “njezina žrtva uvijek bude začinjena solju mudrosti”.³⁹ Njoj je isto tako jasno da “lukavi neprijatelj postavlja zasjede čistim dušama”. Dobro je, dakle, “ne obazirati se na zahtjeve krhkog tijela i snagom razuma držati ga na uzdi”,⁴⁰ “ljubavljju dobro ustrojenom podvrći tijelo zakonu duha”⁴¹.

Klara također veoma dobro zna da je jedina snaga, jedina prava snaga, Osoba, Isus, snaga vjere koju Bog širom rastvorenih ruku daje siromašnima koji u njega polažu svu svoju nadu. On, koji je “vjeran u svim riječima svojim i svet u svim svojim djelima... bit će vaš pomoćnik i najbolji vaš tješitelj, otkupitelj vaš i vječna nagrada”.⁴²

Radi se, dakle, o gledanju Njega, “dobrog pastira koji je, da spasi svoje ovce, podnio muku na križu” i o nasljedovanju Njega “u nevolji i progonstvu, u preziru i gladi, u bolesti i u kušnji i u svemu ostalome”.⁴³ Gleda se Njega koji se predao Ocu na volju (usp. *Lk* 23,46; *Iv* 19,30) i o “predanju sebe” s Njim “kao žrtva sveta i ugodna”⁴⁴ u “tvrđavi strpljivosti”;⁴⁵ ona sve uzima iz Njegove ruke i od svakog događaja i trenutka zna napraviti priliku za obraćenje i pokoru.

Pokora za Klaru predstavlja prikazivanje Bogu kao žrtve svega onog što netko predstavlja i što ima, navijestiti svojim životom da je On daleko najvažniji. Pokora je za nju isto tako duboki tijek svakodnevnog obraćenja koje otvara svoje srce da bi primilo Kraljevstvo Božje; u isto vrijeme obraćenje je postupno otkrivanje Božje volje njoj i ujedinjenje čitavog njezinog bića, duše i tijela u službi Kristu.

“Ovo je dužina i kraj pokore: onoliko koliko čovjek živi. Ovo je njezina veličina: onoliko koliko čovjek može podnijeti. Pokora je oblikovanje sebe po volji Božjoj”.⁴⁶

Sv. Augustin piše da “pokora starog čovjeka rađa, preko boli i uzdaha, čovječjeg sina, tj. novog čovjeka”.⁴⁷ Na kraju, dakle, dolazi Uskrs, s Kristom, u Ocu.

---

³⁷ *OKI*, 71-72: SFK 274.

³⁸ *3PA*, 38: SFK 242.

³⁹ *Isto*, 41: sfk 244.

⁴⁰ *4Čel*, 36.

⁴¹ *PovIS*, 15.

⁴² *PKE*, 15-16: SFK 276.

⁴³ *OP*, VI, 1-3: SFK 42.

⁴⁴ *2PA*, 10: SFK 238.

⁴⁵ Ovo je jedan od Klarinih izraza iz *BCKI*, 14.

⁴⁶ *Il libro della beata Angela da Foligno*, nav. dj., str. 420. 422.

⁴⁷ SV. AUGUSTIN, *Enarrationes in Psalmos*, u *Opere di sant'Agostino*, XXV, nav. dj., str. 123.

PRIJEDLOG ZA MOLITVU

Početna pjesma

Vod.: U ime Oca i Sina i Duha Svetoga.

Puk: Amen.

Vod.: Braćo i sestre, izabrani smo po predznanju Boga Oca posredstvom posvećenja Duha da bismo služili Isusu Kristu i bili poprskani njegovom krvlju. Neka milost i mir budu u izobilju sa svima nama.

Puk: I s duhom tvojim.

Vod.: Dopustimo da nas Klara vodi u razmatranju muke Gospodnje i slijedimo njezin poziv usredotočenja nutarnjeg pogleda na Isusa, najljepšeg među ljudskim sinovima, na njega koji je poradi našega spasenja postao najmanji od ljudi, ponižen, izudaran po čitavom tijelu, izbičevan, pribijen na križ da umre u najstrašnijim mukama.

Svakome od nas Klara danas kaže: razmišljaj, razmatraj i nastoj nasljedovati Ga.

Biblijsko čitanje (1Pt 2, 19-25)

Iz prve poslanice sv. Petra apostola

Ako tko, jer je svjestan Boga (koji ovo traži), trpi nepravедno i strpljivo podnosi patnje, to je (Bogu) ugodno. Kakva je, naime, slava u tome ako ćete krivi strpljivo podnositi udarce? Ali ako ćete strpljivo podnositi trpeći što dobro činite, to je ugodno kod Boga.

Ta na to ste i pozvani, jer je i Krist trpio za vas i ostavio vam primjer da idete Njegovim stopama; On "koji ne učini grijeha i u čijim se ustima ne nađe prijevare"; On koji vrijedan nije zauzvat vrijeđao, mučen nije prijetio, nego je to prepuštao pravednomu Sucu; On koji "osobno" u svom tijelu naše "grijehe uznesu na križ" da mi, umrijevši svojim grijesima, živimo u pravednosti; On čijim "ste modricama izliječeni". "Lutali ste", naime, "kao ovce", ali ste se sada vratili k pastiru i čuvaru duša svojih.

Pripjevni psalam (OR, 6: SFK 149; ČM, I, 1-12.15-16: SFK 100-101)

Prip.: Klanjamo Ti se, gospodine Isuse Kriste, i blagoslivljamo Te, jer si po svome svetom križu svijet otkupio.

*Svi vi što putom prolazite,
pogledajte i vidite ima li boli kakva je bol moja!
Neprijatelji me moji opkolili poput čopora pasa,
gledaju me i zure u me:
haljine moje dijele među sobom
i kocku bacaju za odjeću moju.*

*Probodoše mi ruke i noge,
sve kosti svoje prebrojiti mogu.
Viču na me poput lava koji plijen kida i riče.
Kao voda razlih se,
sve mi se kosti rasuše.*

*Srce mi posta poput voska
topi se u grudima mojim:
moj se jezik uz nepce slijepi.
Hranili su me sa žuči, pojili octom.
U prah smrtni bacili su mene
povećavajući bol mojih rana.*

*Sad mogu leći i usnuti i onda ustati.
Otac moj presveti primit će me u svoju slavu.
Oče sveti, ti prihvati desnicu moju,
vodit ćeš me po naumu svojem,
da me onda uzmeš u slavu svoju...*

*Blagoslovljen gospodin Bog Izraelov,
koji izbavlja duše slugu svojih
presvetom svojom vlastitom krvlju
i neće platiti tkogod se njemu utječe.
I znamo da dolazi:
dolazi suditi zemlji.*

(Stanka za šutnju)

Čitanje iz Franjevačkih spisa (4Čel, 31)

Stigao je dan Posljednje večere u kojoj je Gospodin ljubio svoje sve do kraja. Uvečer, dok se približavala Isusova smrtna borba, Klara se, žalosna i pogođena, zatvorila u tišinu sobe. Prateći u molitvi Gospodina u molitvi, njezina duša, žalosna

sve do smrti, natopila se Njegovom smrtnom ozbiljnošću, a razum je, malo po malo, u potpunosti počinjao shvaćati Isusovo hvatanje i ismjehivanje. Klara pogodena pade nauznak na ležiste.

Čitavu onu noć i čitav slijedeći dan ostala je tako obuzeta, tako izvan sebe, da je sa svojim očima odsutnima i usredotočenima na viđenje, izgledala pribijena na križ zajedno s Isusom i neosjetna na sve.

Više puta dolazila je jedna od njezinih susestara da bi vidjela treba li joj možda što, ali bi je uvijek našla nepokretnu u istom položaju.

Ova vjerna kćer, došavši ponovno noć nakon Velikog petka, upali svijeću i znakom, ne riječima, podsjeti Majku na Franjinu zapovijed. Svetac joj je naredio da ni jedan dan ne provede bez hrane. Dok je kći stajala pred njom, Klara, kao da se vraća iz drugog svijeta, izgovori ove riječi: "Zbog čega svijeća? Zar nije dan?" "Majko" - odgovori joj kći - "jedan dan je prošao i došla je druga noć".

Klara će njoj: "Neka je blagoslovljen ovaj san, predraga kćeri. Toliko sam ga željela i sada mi je darovan. Pripazi da o ovome snu nikome ne pričaš dok sam ja živa".

Iz spisa sv. Klare

(Dvije čitačice se izmjenjuju dok ih u pozadini prati glazba)

Stalno razmatraj tajne križa i tjeskobu Majke koja je stajala pod križem (PKE, 12: SFK 275).

Promatraj (u zrcalu koje je život Isusov) ljubav kojom je htio trpjeti na stupu križa i na njemu umrijeti smrću od svake sramotnijom. Stoga je to zrcalo, postavljeno na drvo križa, samo opominjalo prolaznike što treba ovdje promatrati govoreći: O, vi svi što prolazite putom, pogledajte i vidite ima li boli kakva je bol moja; odgovorimo na njegov vapaj i jauk jednim glasom i jednim duhom: Bez prestanka na to mislim i sahnem duša u meni. (4PA, 23-26: SFK 246)

Gledaj Onoga koji je za te postao prezren i slijedi Ga postavši radi Njega prezrena na ovom svijetu. (2PA, 19: SFK 239)

O predraga, gledaj prema nebu koje nas zove, i uzmi križ i slijedi Krista koji ide pred nama; jer ćemo poslije raznih i mnogih nevolja po Njemu unići u Njegovu slavu. (PKE, 9-10: SFK 275)

Zaista se mogu radovati i nitko me ne može otuđiti od tolike radosti, jer, već držeći ono za čim sam pod nebom čeznula da vidim kako si čvrsto i nenadano porazila spletke lukavog neprijatelja i oholost koja upropaštava ljudsku narav i taštinu koja zalužuje ljudska srca. (3PA, 5-6: SFK 240)

Ovaj naš trud je kratak, a plaća je vječna: neka te ne prestraši buka svijeta koji bježi poput sjene; neka te ne zaludi isprazna šarolikost varavog svijeta; za paklenu sibilu začepi svoje uši i hrabro krši njezine pokušaje; suprotivštine rado podnosi, i nek te ne

uznese sreća, jer sreća traži vjeru, a protivštine je zahtijevaju. (PKE, 5-7: SFK 275)

Ako budeš s Njime trpjela, s Njime ćeš i kraljevati, ako s Njime podnosiš boli, s Njime ćeš se i radovati, ako umireš na križu patnja, s Njime ćeš imati višnje stanove u sjaju svetaca, i ime će tvoje, zapisano u knjizi života, biti slavno među ljudima. (2PA, 21-22: SFK 239)

(Stanka za šutnju)

Vod.: *Hvala i slava Tebi,
preblagi gospodine Isuse Kriste,
poradi presvete Tvoje rane na prsima.*

*Poradi ove svete rane,
poradi presvete širine Tvoga milosrđa,
koje si iz svoga probodenog boka jedanput pokazao Longinu,
a sada i svima nama:*

*Molim Te, premilosrdni Isuse,
da kao što si me po krštenju
očistio od svake izvorne mrlje,
tako me i sada predragocjenom krvlju,
koja se i danas nudi i izlijeva na zemlju,
oslobodi od svakog današnjeg i budućeg zla;*

*poradi svoje pregorke smrti,
daj mi pravu vjeru, sigurnu nadu, savršenu ljubav;
pomozi mi ljubiti Te svim srcem,
svom dušom i svom snagom;*

*učvrsti me u dobru,
daruj mi čvrsto ustrajanje u Tvojim službi,
da bih Ti se potpuno mogao svidjeti,
sada i u vijeke.**

Puk: Amen.

Vod.: *Gospodin neka vas blagoslovi i neka vas čuva.*

---

*Archivum Franciscanum Historicum 16 (1923), str. 248-249.

Puk: Amen.

Vod.: Neka Njegovo lice zasja nad vama
i neka vam udijeli milosrđe.

Neka svoj pogled svrati na vas
i udijeli vam mir.

Puk: Amen.

Vod.: Gospodin bio s uvijek vama
i učinio da vi uvijek budete s Njim.

Puk: Amen.

Vod.: I blagoslov Boga Svemogućega,
Oca i Sina i Duha Svetoga,

neka siđe na vas

i neka uvijek ostane s vama.

Puk: Amen.

(Završna pjesma)

